

Mirka Mourujärvi
Tuulia Ristikari
Salla Ruotsalo

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), Diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2022

JULKINEN JA SALAINEN KÖYHYYS

Vertailu median esittämästä köyhyyskuvasta ja Hope ry:n asiakkaiden kokemuksista

---

TIIVISTELMÄ

Mirka Mourujärvi, Tuulia Ristikari & Salla Ruotsalo
Julkinen ja salainen köyhyys – Vertailu median esittämästä köyhyyskuvasta ja Hope ry:n asiakkaiden kokemuksista
37 sivua, 4 liitettä
Kevät, 2022
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Tämän tutkimuspainotteisen opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää miten köyhyys ja siihen liittyvä mediasisältö vaikuttavat lapsiperheiden arkeen. Työ tehtiin yhteistyössä Hope – Yhdessä & Yhteisesti ry:n kanssa. Tavoitteena oli tuoda esiin Hope ry:n asiakkaiden oma ääni ja antaa heille mahdollisuus kertoa elämästään.

Opinnäytetyössä tutkittiin perheiden omia kokemuksia. Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin teema-haastatteluilla. Haastattelujen pohjana käytettiin sosiaalisen median havaintoihin perustuvia kysymyksiä sekä kuunneltiin yhteistyötahon toiveita. Haastatteluihin osallistui kahdeksan perhettä, jotka olivat saaneet avustusta Hope ry:ltä. Haastattelut toteutettiin syksyllä 2021. Haastatteluista saatu tutkimusaineisto analysoitiin sisällönanalyysimenetelmällä.

Eniten haastateltujen perheiden arkea kuormitti rahan riittämättömyys. Perheiden täytyi olla suunnitelmallisia ja tehdä oikeita valintoja, jotta rahat saatiin riittämään. Monien perheiden lapsilla ei ole varaa harrastaa, elleivät he saa mistään avustusta.

Köyhyydestä kertovat jutut mediassa koettiin perheissä useimmiten negatiivisena. Median luoman kuvan lapsiperheköyhyydestä monet näkivät puutteellisena tai vääristyneenä.

Perheet olivat kiitollisia saadusta avusta, niin Hope ry:n kuin muidenkin toimijoiden. Heidän kokemuksensa mukaan se auttaa eteenpäin arjessa ja vähentää stressiä.

Asiasanat: lapsiperheköyhyys, huono-osaisuus, häpeä, empatia, sosiaalinen media, kerronnallisuus

ABSTRACT

Mirka Mourujärvi, Tuulia Ristikari and Salla Ruotsalo

Public and concealed poverty – A comparison between poverty represented in Social media and poverty as experienced by customers of Hope ry.

37 pages, 4 appendices

Spring, 2022

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's degree programme in Social Services

Bachelor of Social Services, Diaconal Work

This research-focused thesis aims to find out how poverty and poverty-related social media representation affects the everyday life of poor families with children. The thesis was made in co-operation with Hope ry. The aim was to highlight the voice of customers of Hope ry and give them a chance to tell about their lives.

The thesis examines families' own experiences. The research method was qualitative. To find answers in the research questions a semi-structured interview was conducted. The basis of this interview was created by observing social media posts and listening to wishes of co-operation partners. Eight of Hope ry's assistance receiving families were interviewed. The interviews were carried out in the autumn 2021. The research material was analyzed with content analysis.

The researched families with children were mostly stressed by insufficence of money. Many families were very systematic and made various choices to afford living. In many families, children cannot have hobbies, unless the family recieved financial assistance.

Families find media representation to be mostly negative. The image created by media was seen by many as inadequate or twisted.

The families were grateful for the help they recieved from Hope ry and other charities. They experience it helps them to move forward in everyday life and reduces stress.

Keywords: child family poverty, disadvantaged, shame, empathy, social media, narratives

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 HUONO-OSAISUUS SUOMESSA.....	5
2.1 Lapsiperheköyhyys - mitä se on?.....	5
2.2 Häpeän ja empatian tunteet.....	7
2.3 Kerronnallisuus eli narratiivisuus.....	9
3 LAIT JA SÄÄDÖKSET	10
4 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET.....	11
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	12
5.1 Yhteistyötaho	12
5.2 Sosiaalisen median vuorovaikutus.....	13
5.3 Aineiston kerääminen.....	16
5.4 Aineiston analysointi	18
6 HAASTATTELUTULOKSET	19
6.1 Köyhyyden vaikutus arkeen	19
6.2 Ympäristön ja median vaikutukset	22
6.3 Korona-ajan vaikutus	25
6.4 Hope ry:n apu	26
6.5 Haastateltavien omat kokemukset	27
7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	29
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	30
9 POHDINTA	31
LÄHTEET.....	34
LIITE 1 Toteutus ja aikataulu	38
LIITE 2 Mediapoisintoja	39
LIITE 3 Haastattelukirje.....	45

LIITE 4 Haastattelun teemat	46
-----------------------------------	----

1 JOHDANTO

Monet lapsiperheet ovat olleet hankaluuksissa viime aikoina, kun koronavirus on vaikeuttanut elämää niin henkisesti kuin taloudellisesti. Epidemian myötä perheet ovat kokeneet jäävänsä vaille tukea, vertaistukea ja palveluita (Heino, 2021; Päijät-Hämeen omaishoitajat & Omaishoitajaliitto, 2020). Osa keskustelusta ja vertaistuesta on siirtynyt nettiin. Vertaistuki on näin saavutettavissa kaikkialta, mutta samalla joudutaan kohtaamaan myös kyseenalaistavia ja pilkkaavia ääniä.

Tämän työn tarkoituksena on antaa ääni köyhyydessä eläville lapsiperheille ja tutkia heidän kokemuksiaan haastattelujen muodossa. Haastattelun teemat ja kysymykset muotoiltiin verkossa tehdyn tutkimuksen ja havainnoinnin kautta. Opinäytetyömme on laadullinen tutkimus, koska pyrimme kuvaamaan ja ymmärtämään ja lopulta tulkitsemaan köyhyyden käsitteen eroja eri tuloluokissa elävillä ihmisillä. Yhteistyökumppanina työssämme on Hope – Yhdessä & Yhteisesti ry, joka toimii vähävaraisten lapsiperheiden hyväksi ja pyrkii avullaan luomaan tasa-arvoisempaa arkea lapsille, joten on luonnollista, että rajasimme tutkimusryhmän lapsiperheisiin.

Lapsiköyhyys on THL:n mukaan ollut kasvussa vuodesta 2012 eteenpäin. Etenkin viime vuosina kasvu on ollut voimakasta. Tutkimusten mukaan (mm. Lipina, Simons, Segretin 2009; Merikukka 2020) varsinkin varhaislapsuudessa koettu köyhyys vaikuttaa lapsen tulevaan elämään. Tämän vuoksi aiheesta on hyvä puhua. On tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että perheiden tilanteisiin puututtaisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa sekä heille tarjottaisiin tukea. Hilikka Kempin Eron lapsiperheköyhyydestä -selvityksen (2021) mukaan juuri varhainen puuttuminen ja tuki ovat tehokkain keino torjua lapsiperheköyhyyttä.

2 HUONO-OSAISUUS SUOMESSA

Taloudellinen tilanne voi muuttua yllättävästi lähes kenen tahansa kohdalla. Syitä joutua taloudellisesti heikkoon asemaan on useita; voi sairastua, vammautua, jäädä työttömäksi tai vaikka erota parisuhteesta. Tällöin avuksi on tukiverkko, joka kannattelee pahimman yli ja näkee kokonaisvaltaisen tilanteen. Vuori (2012) toteaa väitöskirjassaan, että toimiva sosiaalinen verkosto auttaa vähävaraista perhettä monin eri tavoin. Positiivinen voimavara syntyy tiedosta, että on joku, jonka puoleen voi kääntyä ja joka ymmärtää. Joskus perheiden verkostoissa on kuitenkin puutteita ja haasteita, eikä ympäristön syyllistävä ilmapiiri helpota avun hakemista. Järjestelmä tuntuu tällöin kankealta eikä nopeita päätöksiä avun saamiseksi aina saada. Viime vuosina yhä useampi perhe on myös joutunut turvautumaan sosiaalialalla toimiviin vapaaehtoisjärjestöihin saadakseen apua jopa välttämättömiin menoihin. (Tervo, 2021.)

Huono-osaisuus liitetään usein vähäisiin taloudellisiin resursseihin, kuten köyhyyteen, taloudelliseen niukkuuteen tai ylivelkaantumiseen, mutta se on käsitteenä laajempi, kuin pelkästään köyhyys. Huono-osaisuus kietoutuu myös toimintakyvyn ja elämänhallinnan käsitteisiin. Huono-osaisten elintaso koostuu lähinnä perusturvaan kuuluvista tuista ja erilaisista erityispalveluista. Heidän elämänsä eroaa laadullisesti useimpien muiden suomalaisten elämästä. Ylisukupolvista huono-osaisuudesta tulee, kun vanhemmat siirtävät lapsilleen näitä samoja arvoja, uskomuksia, taitoja ja asenteita. Lapsuuden perheen elinolot voivat vaikuttaa lasten aikuisiän sosiaaliseen asemaan ja hyvinvointiin. (Kallio & Hakovirta 2020, s. 9, 17.)

2.1 Lapsiperheköyhyys - mitä se on?

Köyhyys määritellään EU:n alueella pienituloisuuden perusteella. Kun kotitalouden mediaanitulot ovat alle 60 % siitä mitä muut maassa saavat, on kyseessä pienituloisuus eli köyhyys. (EAPN.fi. Köyhyys. Mitä on köyhyys.) Hyvinvointivaltiossa, kuten Suomessa, köyhyys on suhteellista, tällöin yksilö on kykenemätön

osallistumaan yhteiskunnan edellyttämään elämäntapaan ja saavuttamaan minimiksi katsotun elämäntavan, vaikka perustoimeentulo turvataankin. Köyhyys on aineellista puutetta, jonka takia perheen tai henkilön on vaikea selviytyä normien mukaisesti yhteiskunnassa. Köyhyyteen linkittyy myös erilaisia ei-materiaalisia ongelmia. (Kallio & Hakovirta 2020, s. 13–16.) Vaikka köyhyys on maailmanlaajuinen ongelma, sitä ei voi suoraan verrata eri maiden välillä. Yleinen elintaso vaihtelee ja yhteiskunnat toimivat eri tavoin. Artikkelissa *The Effects of Poverty on Lifelong Learning: Important Lessons for Educators* kerrotaan, kuinka koulutuksen merkitys nousee esille köyhyyden ja huono-osaisuuden ratkaisuihin. Köyhyys ei ole vain taloudellisia vaikeuksia vaan resurssien ja mahdollisuuksien puutteita, jotka vaikuttavat lapsiin niin henkisesti, fyysisesti kuin tunteiden tasolla. Boatwrightin ja Midcalfin tutkimusten mukaan köyhyydellä on negatiivinen vaikutus aivojen kehittymiseen varhaislapsuudessa. Tärkein ongelma ehkäisevä tekijä olisi jokaisen lapsen mahdollisuus saada kotitaustasta riippumatta parasta mahdollista opetusta. (Boatwright & Midcalf, 2019.) Varhaiskasvatuksen subjektiivinen hoito-oikeus takaa lapsen yhdenvertaisen oikeuden varhaiskasvatukseen perheen taloudellisesta tilanteesta riippumatta ja ehkäisee syrjäytymistä ja leimautumista. Kansainväliset tutkimukset todistavat, että jo alle 5-vuotiaat hyötyvät ohjatusta ja suunnitellusta toiminnasta, varsinkin silloin kun perheessä on kuormittavia tekijöitä kuten taloudellisia ongelmia. Tutkimusten mukaan varhaiskasvatus edistää lasta enemmän kuin muut koulutukset sen jälkeen. (HE 34/2019.)

Uusi köyhyysraportti 2021 kertoo, että Suomessa esiintyy köyhyyttä eikä sitä ole kyetty vähentämään viime vuosina. Tilastokeskuksen mukaan syrjäytymisriskissä olevien miesten sekä vaikeasti toimeen tulevien kotitalouksien määrät kasvoivat. Tuoreimmat luvut tulevat olemaan koronan myötä entistä synkempiä (YK:n alueellinen tiedotuskeskus, 2020.) Vuonna 2019 Suomessa lasten pienituloisuusaste oli 11,6 %. Raportin mukaan yksinhuoltajaperheissä oli suurempi riski jäädä tuloissa köyhyysrajan alle kuin kahden huoltajan perheissä. Lapsiperheköyhyydessä oli tämänkin tutkimuksen mukaan yhteyksiä sekä lasten koulumenestykseen kuin terveyteen. Köyhyys on myös kokemus, jota ei voi mitata vain tilastoilla. Kaikki pienituloisten eivät koe itseään köyhäksi. Työ ei aina ole yksistään keino, jolla torjua köyhyyttä. Lähes puolet lapsiperheiden huoltajista olivat työssäkäyviä ja jäivät silti pienituloisuusrajan alapuolelle. Syitä köyhyyteen

Suomessa oli työttömyys, perusturvan riittämättömyys sekä elinkustannukset, varsinkin asumisen kalleus. Koronan myötä ne, joilla oli ongelmia jo aiemmin, ovat kärsineet suhteellisesti enemmän. Tämä lisää uhkaa tuloerojen kasvusta. Ruoka-avun tarpeen arvioitiin kasvaneen kaksin- tai kolminkertaiseksi. Koronakriisi on koetellut naisia enemmän kuin miehiä ja se näkyi myös lasten sekä perheiden jaksamisessa sekä toimeentulossa. Lapsiperheköyhyys uhkaa kasvaa, koska koronan myötä ongelmat ovat lisääntyneet ja lastensuojelun tarve on kasvanut. (EAPN-Fin 2021, s. 3–28; Tilastokeskus 2021.)

2.2 Häpeän ja empatian tunteet

Häpeä on tunne riittämättömyydestä ja huonommuudesta. Se on usein seurausta nöyryyksistä ja epäonnistumisista. Häpeä on yksi arkielämän yleisimpiä ja keskeisimpiä tunteita, johon sosiaalistutaan jo lapsuudessa. Häpeä on myös yksi keskeisimmin köyhyyteen liitettyistä ilmiöistä. Häpeän tunteen tiedetään olevan yhteydessä moniin haitallisiin psyykkisiin tiloihin, kuten matalaan itsetuntoon, masennukseen, ahdistukseen ja itsetuhoisiin ajatuksiin. (Laihiala 2018, s. 34.) Myös lapset liittyvät köyhyyteen vahvoja tunteita ja leimautumisen pelon, joka onkin toisaalta suurempi ongelma, kuin materian puute. (Kallio & Hakovirta 2020, s. 14–15).

Häpeä ja syyllisyys ovat lähellä toisiaan. Syyllisyyttä tunnetaan teoista, mutta häpeä kohdistuu ihmisarvoon. Se on tunne ulkopuolisuudesta, joka estää sosiaalisen kiinnittymisen yhteisöön. Häpeä ei kuitenkaan ole vain huono tunne, vaan se myös suojelee minän rajoja yksityisissä asioissa. Se myös estää meitä ihmisinä kohtelemasta muita huonosti. Häpeämätön ihminen on ilkeä ja epäinhimillinen. Häpeä näyttäytyy eri tavoin ihmisissä. Ihminen voi tuntea itsensä riittämättömäksi ja vetäytyä yksinäisyyteen tai toisaalta olla aggressiivinen muita kohtaan, koska ei halua muiden näkevän sisälleen. Hän voi olla perfektionisti, joka yrittää etsiä muiden hyväksyntää tai esittää jotain roolia, jolla piilottaa itsensä. Se saattaa myös näkyä fyysisinä oireina, kuten vatsakipuna tai verenpaineen nousuna. Häpeällisen asian salailusta saattaa pahimmillaan tulla osa ihmisen identiteettiä. (Viljamaa 2018, s. 7–11.)

Häpeästä voi harjoitella pääsemään eroon, mutta siihen tarvitsee apua ja tukea muilta ihmisiltä. Lapsen tulisi saada kannustusta ja hyväksyntää, joka vahvistaa hänen itsetuntoaan. Avoin puhe ja asian käsittely ovat tehokkain tapa häpeän vähentämiseen. Pienin askelin voi opetella menemään oman mukavuusalueen ulkopuolelle ja ilmaisemaan mielipiteensä. Kannustavat tuttavat ja henkinen turvallisuus auttavat häpeän voittamiseen. (Viljamaa 2018, s. 27–33.)

Empatiavaje eli empatiakuilu on tutkija Maria Ohisalón mukaan vaikeutta osata asettua toisen asemaan. Tämä näkyy solidaarisuuden ja ymmärryksen puutteena. Empatiavaje heijastuu myös valtakunnalliseen päätöksentekoon. Hyväosaiset päättäjät eivät välttämättä kykene ottamaan huomioon kaikkia huono-osaisuuden аспектеjä eivätkä näin myöskään osaa korjata niitä. (Yle Suomi, Laitaneva & Ohisalo, 2016.) Empatia on asia, joka pitää opettaa lapselle. Sen puute voi johtaa kiusaamiseen, niin lasten kuin aikuisten maailmassa. Tärkeää on saada kokea myötätuntoa. Auttamisen halu nousee usein omista kokemuksista. (Jaara, 2020, s. 41–42.)

Empatia on tärkeä sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta ja se on myös osa moraalista toimintaa ja ajatusta. Tällöin ihminen ottaa huomioon toisen hyvinvoinnin, vaikka siitä ei ole itselle hyötyä. Se auttaa sosiaalista vuorovaikutusta sekä yhteisöllisyyttä ja rakentaa siltoja eri ryhmien välille. (Aaltola & Keto 2017, s. 7–18.) Usein ihmiset kokevat empatiaa lähipiiriään kohtaan, kaukana olevat muut ihmiset on helpompi sulkea ulkopuolelle. Oma intressi asettuu toisten tarpeiden edelle. Empatia on kokemus, johon vaikuttaa ihmisen yhteiskunnallinen asema. Empatia esiintyy aina suhteessa tiettyyn ympäristöön, jossa psykologiset motiivit ohjaavat käyttäytymistä. Jotta yhteiskunnasta olisi empaattisempi, siitä tulisi tehdä sosiaalisesti toivottavaa. Empatiaa on mahdollisuus laajentaa ja kehittää. Meillä kaikilla on kyky empatiaan, mutta maailmassa pitäisi olla enemmän tarinoita, joissa empatialla on suurempi rooli. Vanhoja kertomuksia itsekkästä ihmiskäsityksestä tulisi kyseenalaistaa ja lisätä myötäelämisen kulttuuria. (Aaltola & Keto 2017, s.146–148.)

Elämme yksilökeskeistä aikaa, jossa kulttuurisen narratiivit rakentavat minäkuva, joka on erillään muusta maailmasta. Toisista ihmisistä tulee vihollisia, jotka

uhkaavat meidän omaa identiteettiämme. Tämän näkemyksen murtamiseksi ihmisen tulisi kyetä rikkomaan kapea minäkuva ja oma etu. Tällöin empatia auttaa näkemään, että meidän elämämme on yhteydessä toisiin. Yksinäisyys voi heikentää empatiataitoja. Sosiaalisessa mediassa on mahdollisuus luoda yhteyksiä, mutta se ei aina poista yksinäisyyttä. Internetissä tunnetietoja on vaikea välittää eteenpäin. Sosiaalinen media saattaa lisätä epäilyjä muita kohtaan, koska sieltä puuttuvat sanattoman viestinnän signaalit; ilmeet, äänensävyt ja kehonkieli. Koeksemme yhteenkuuluvuutta tarvitsemme emotionaalista vuorovaikutusta. (Aaltola & Keto 2017, s. 193–204.)

2.3 Kerronnallisuus eli narratiivisuus

Kerronnallisuus on ihmiselle luontainen tapa ilmaista itseään. Ihminen luo tarinoita ja selittää niillä todellisuuttaan. Tarina on jokaiselle ainutlaatuinen, koska ihmiset kokevat maailman eri tavoin. Haastattelututkimuksessa ihminen saa kertoa tarinan omasta näkökulmastaan. Opinnäytetyömme pyrkii antamaan köyhille perheille mahdollisuuden oman kertomuksensa sanallistamiseen ja esiin tuomiseen (Heikkinen, 2015).

Hannu Heikkisen (2015) käyttämän Abbotin määritelmän mukaan kertomus rakentuu tarinasta ja kerronnallisesta diskurssista eli kertomisen tavasta. Kertomisen tapa voi olla vaikkapa suullinen, kirjallinen tai visuaalinen. Tarina jakaantuu tapahtumiin ja olevaisiin. Tapahtumat jakautuvat tekoihin ja sattumuksiin. Näistä teot ovat tietoisien valinnan tuloksia, kun taas sattumukset ovat asioita, joihin ei voi vaikuttaa tai joihin ei ole tarkoituksellisesti vaikutettu. Tarinan olevaiset taas jaetaan henkilöihin ja tapahtumapaikkoihin. Kun tätä peilataan köyhyyden viitekehyksessä, voidaan nähdä tarinoiden merkityksellisyys. Moni haastateltava toi esiin sitä, että köyhyys on omista valinnoista ja omasta toiminnasta riippumatonta – se on siis sattumus, ei tehty valinta. Tapahtumapaikkoja eli missä ihminen elää ja viettää aikaansa, määrittää myös yhteiskunta ja avun tarve. Haastatteluissa kerätyissä tarinoissa paikkoina ovat kodit, leipäjonot ja sosiaalitoimistot. Henkilöt eli haastateltavat tunsivat itsensä usein olosuhteiden heittelemiksi. He eivät siis kokeneet olevansa omassa kertomuksessaan tarkoituksellisia toimijoita. He

tekivät kuitenkin päätöksen kerronnallisesta diskurssista: he halusivat kertoa tutkimuksessa tarinansa suullisesti.

3 LAIT JA SÄÄDÖKSET

Suomi ratifioi YK:n lastenoikeuksien yleissopimuksen 1991 ja sopimuksessa säädetään lapsen oikeudesta sosiaaliturvaan sekä riittävään elintasoon. Sopimuksessa todetaan, että vanhemmilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista, mutta valtiolla on velvollisuus tukea vanhempia ja antaa tarvittaessa aineellista apua ja kehittää ohjelmia, joilla kiinnitetään huomiota ravintoon, vaatetukseen sekä asumiseen. Lasten oikeuksien julistus jatkaa lasten edun huomioimista tärkeimpänä lähtökohtana lakeja säädettäessä. Lapsella tulee olla oikeus huolenpitoon, virkistykseen ja lääkintähuoltoon. Yhteiskunnan ja viranomaisten tulee pyrkiä edistämään näitä oikeuksia. Julistuksen lopussa todetaan, että lasta tulee suojella sellaisilta toiminnoilta, jotka saattavat kasvattaa taipumuksia syrjintään, ja häntä tulisi kasvattaa suvaitsevaisuuden ja rauhan sekä ystävyyden hengessä. (Ykliitto.fi) Tämä tuntuu tämänhetkisessä maailmassa tärkeältä kohdalta, kun valalla on melko negatiivinen keskustelukulttuuri vallanpitäjiä myöten.

Sosiaalihuoltolaki (L1301/2014) nostaa esiin perheiden ja lasten edun huomioimisen sekä oikea-aikaisen ja oikeanlaisen ja riittävän tuen tarpeen vaatiessa. Sosiaalipalveluja on järjestettävä tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen, asumisen tukemiseen ja taloudellisen tuen tarpeeseen sekä syrjäytymisen ehkäisyyn. Lastensuojelulain (L417/2007) tarkoituksena on taata lapselle turvallinen ja tasapainoinen kasvuympäristö ja tukea lapsen huoltajia kasvatuksessa sekä järjestää tarvittaessa tukitoimia lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmia ja tarjota perheille varhaista tukea.

4 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Meidän opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää miten köyhyys vaikuttaa lapsiperheiden arkeen. Huono-osaisuus kasaantuu usein monina erilaisina vastoinkäymisinä ja ylisukupolvinen köyhyys on ilmiö myös Suomessa. Pohdimme, miten mediassa aika negatiivinen ja syyllistävä sävy köyhistä ja köyhyydestä vaikuttaa vähävaraisten itsetuntoon. Tavoitteena on nostaa kuuluviin vähävaraisten perheiden ääni ja antaa heille mahdollisuus kertoa omin sanoin elämästään.

Tutkimuksemme pohjana on parempiosaisten tapa puhua köyhistä. Halusimme tutkia tätä puhetta ja levitettyjä mielipiteitä sosiaalisen median kautta. Sosiaalisen median tasaveroisuus mahdollistaa, että mielipiteen esittäjänä on kuka tahansa yksittäinen henkilö tai taho. Valitsimme tutkittavaksi alustaksi Twitterin sekä Instagramin, joiden käyttämien aihetunnisteet eli häshtagit mahdollistavat julkaisuiden helpon seulonnan. Tutkimme aiheeseen liittyvillä aihetunnisteilla varustettuja julkaisuja tietyn aikaikkunan sisällä. Näiden kirjoitusten perusteella loimme teemahaastattelumme pohjan. Aihepiiristä löytyy jonkin verran tutkittua tietoa, mutta ei täsmälleen samasta aiheesta.

Syrjäytymisvaarassa olevat lapset ja nuoret ovat tämän hetken keskusteluissa jatkuvasti läsnä. Huono-osaiset nuoret joutuvat väkivallan kohteeksi tai ajautuvat sen tekijöiksi, lastensuojelu on ylikuormittunut ja mielenterveyspalveluita tarvitsevia lapsia voidaan seisottaa tutkimusjonoissa jopa kuukausia, vaikka terveydenhuoltolain (L 1326/2010 53. §) mukaan hoito on järjestettävä kolmessa kuukaudessa hoidon tarpeen toteutamisesta (Yle, 2021). Lasten ja heidän perheidensä tukeminen on äärettömän tärkeää, jotta näihin tilanteisiin ei ajaututtaisi. Arvostelu ja hyväään tarkoittavat neuvot voivat satuttaa tai raivostuttaa. Toisaalta pienikin apu voi luoda uutta tulevaisuuden toivoa ja normalisoida arkea. Haluamme ymmärtää näitä mekanismeja hieman paremmin sekä auttaa Hope ry:tä selvittämään heidän apunsa perille menemistä ja avun vaikutuksia.

Tutkimusongelma opinnäytetyössämme oli miten köyhyys ja mediassa esitetty köyhyyskuva vaikuttivat lapsiperheiden arkeen. Tutkimuskysymykset käsittelivät

Hope ry:n asiakkaiden omia kokemuksia, niin vähävaraisen lapsiperheen arjesta kuin ympäristön ja median asenteista. Tutkimuskysymysten vastausten löytämiseksi teimme haastattelut, joilla pyrimme saamaan vastaukset tutkimuskysymyksiimme:

1. Miten Hope ry:n asiakkaat kokevat köyhyyden arjessaan?
2. Millaisena median köyhyyskeskustelu näyttäytyy Hope ry:n asiakkaille?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Lähdimme työstämään opinnäytetyötämme syksyllä 2020 ja olemme edenneet suunnitellun aikataulun mukaisesti. (LIITE 1) Viime aikoina on julkisuudessa ollut paljon puhetta lapsiperheiden ahdingosta ja olemme aktiivisesti seuranneet uutisointia ja keskustelua aiheen ympärillä. Osallistuimme esimerkiksi Eroon lapsiperheköyhyydestä -webinaariin, jossa yhtenä puhujana oli valtionvarainministeri Annika Saarikko.

5.1 Yhteistyötaho

Hope ry on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton järjestö ja toimii 20 paikallistoimijan välityksellä ympäri Suomea. Hope ry:n apu on konkreettista ja tähtää lapsen kokemukseen normaalista. He jakavat vaate- ja tavaralahjoituksia sekä avustavat lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa-ajantoimintaa vapaaehtoistoimin. Heidän arvojaan ovat inhimillisyys, avoimuus, luotettavuus sekä paikallinen ekologisuus. (Hope ry, 2021.) Olemme saaneet heiltä tukea ja ideoita opinnäytetyön eri vaiheissa, ja he ovat positiivisella asenteella kannustaneet meitä eteenpäin.

Vuonna 2020 Hope ry avusti yhteensä 9181 perhettä, joissa asui 22274 lasta ja nuorta. Korona-aika lisäsi avun pyyntöjä ja varsinkin ruoka-avulle oli entistä enemmän kysyntää. Samaan aikaan vapaaehtoisten määrä yhdistyksessä

väheni. Onneksi Hope ry sai rahalahjoituksia, joilla pystyivät vastaamaan perheiden hätään. Koronan myötä hekin joutuivat miettimään ja kehittämään uusia toimintatapoja. Yhdistys näkyi myös mediassa ja he osaltaan nostivat kuuluviin vähävaraisten perheiden ääntä, jotta viesti kantautuisi myös päättäjille asti. Avustustoimintaan he käyttivät vuonna 2020 edellisvuotta 45 % enemmän varoja ja näillä mahdollistettiin tavaraostoja, harrastustukia sekä elämystoimintaa. Verkostotyötä Hope ry teki niin järjestöiden, yritysten kuin kuntien sosiaalitoimen kuin perhetyöntekijöiden kanssa. (Hopeyhdistys.fi. Vuosikertomus 2020.)

Halusimme tutkia haastattelemalla Hope ry:n asiakkaiden omaa kokemusta siitä, miten median luoma kuva köyhyydestä vaikuttaa heidän elämäänsä ja itsetuntoonsa. Osan kysymyksiä suuntasimme siihen, onko Hope ry:n antama apu parantanut heidän elämälaatuaan. Hope ry:n vuosikatsauksessa kävi ilmi, että perheiden ääntä ei ole saatu tarpeeksi kuuluviin resurssipulan vuoksi. Yhteistyökumppani saa näin tietoa oman työnsä tuloksista ja ehkä uusia ajatuksia avun suuntaamiseen.

5.2 Sosiaalisen median vuorovaikutus

Jussi Pullainen (2019, s. 61–60) kuvaa sosiaalisen median ulottuvuuksia: Facebookissa on noin 40 % maailman aikuisväestöstä, Instagramissa vain hieman vähemmän. Vuonna 2018 yli puolet alle 40-vuotiaista suomalaisista kertoi tarkkailevansa sosiaalista mediaa jatkuvasti tai useita kertoja päivässä. Pulliaisen mukaan internet monimutkaistaa sosiaalisia suhteita ja laajentaa tuttavaverkostoja yli Dunbarin luvun (ihmisen sosiaalisten suhteiden yläraja). Samalla ihminen altistuu valtavan suurelle määrälle sosiaalista viestimistä, jossa vilahtelee tuttuja ja tuntemattomia. Ilman sosiaalista mediaa tällainen signaalien tulva ei olisi mahdollinen. Sanallinen viestintä internetissä poikkeaa kasvokkain tapahtuvasta vuorovaikutuksesta: viestin sävyn sekä kirjoittajan tarkoituksien tulkitseminen on vaikeaa. Pulliaisen mukaan valtavan altistuksen ja jatkuvan viestien tulkinnan yhdistelmä rasittaa ihmistä. Hän viittaa myös opinnäytetyömme kannalta mielenkiintoiseen Pew-tutkimuslaitoksen tulokseen vuodelta 2015. Kyselyn mukaan sosiaalinen media lisää tietoutta toisten ihmisten vastoinkäymisistä. Samalla tämä

tieto kuitenkin kasvattaa stressin määrää. Niin ikään mielenkiintoinen tutkimuspoiminta Cornellin yliopistosta 2014 kertoo, että ihmiset alkavat peilata heitä ympäröivän keskustelun mielentilaa. Seija Ridell (2011, s. 112–121) taas kuvaa erästä verkon ulottuvuutta, joka voi olla erityisen uhkaava ja haavoittava köyhille ihmisille. Kyseessä on altistuminen toisten ihmisten uteliaisuudelle. On pelkoa stalkatuksi tai häiriköidyksi tulemisesta sekä ilkeistä kommentteista, mutta toisaalta myös siitä seuraava tarve näyttää elämänsä mahdollisimman hyvässä valossa. Ridellin mukaan sosiaalinen media siis altistaa ylenmääräisille signaaleille, stressille, tunteille – mutta myös kanssaihmissen tarkkailulle.

Vienna Setälä (2014) kuvaa monitieteellisessä artikkelissaan ihmisten suhdetta mediaan ja terveystietoa. Setälän näkemys on, että median puhuttelun aktivoivan ihmisessä samoja sosiaalisen muistin osia kuin toisen ihmisen puhuttelu. Ihminen kokee siis tulevansa mediassa toisen ihmisen puhuttelemaksi, mikä lisää henkilökohtaisuutta ja viestinnän uskottavuutta. Viesti tulee lähelle, myös silloin kuin se on syyllistävä tai uhkaava. Setälällä on myös selkeä näkökulma siihen, kuinka ihmisiä arvotetaan mediaviestinnässä neljään luokkaan. Esikuva on arvostettu, hyvin toimeen tuleva ihminen, jolla on varaa harrastaa, hoidattaa itseään ja esiintyä mediassa täydellisenä. Tulokas edustaa alemmaa keskiluokkaa ja samaistuttavaa ”tavistyyppiä”. Hän huolehtii itsestään niin hyvin kuin osaa, ihaillee esikuvia, pyrkii heitä kohti ja häpeää epäonnistumisiansa. Kenttäasiantuntijat taas ovat ihmisiä, joilla on erikoisosaamista. He voivat esittää mediassa mielipiteitään, ovat arvostettuja ja ohjaavat tavallisia ihmisiä oikeaan suuntaan. Pudokkaat ovat tämän määrittelyn alinta kastia. He ovat sosiaalisesti osattomia, passiivisia ja heillä on huono terveys. Pudokkaat eivät usein itse puhu, vaan jokin auktoriteettitaho määrittelee heitä. Setälä jatkaa, että jaolla media vieraannuttaa ihmisiä yhteiskunnallisista ongelmista sekä inhimillisyydestä. Elämänhallinta, terveys ja taloudellinen tilanne esitetään arvoina, jotka kuuluvat ottaa haltuun omin voimin. Maksuvoimattomille pudokkaille ei tarjota terveyttä ja sosiaalista tukea, vaan niiden puute nähdään esimerkkinä näiden omasta kykenemättömyydestä. Terveystietoa epätasa-arvoa ei pyritä oikaisemaan, vaan se otetaan annettuna. Setälä esittääkin pudokkaista ajatuksen: ”Kun ihmistä potkitaan tarpeeksi päähän, hän alkaa huomaamattaan samastua potkijaan, hävetä itseään ja lamaan-tua.”. Koska pudokkaat eli köyhät eivät useinkaan saa apua, he alkavat kokea

huonon kohtelun osoitukseksi omasta arvostaan. Kun ihminen koe itseään arvottomaksi, se myös vähentää hänen henkisiä voimavarojaan ja resilienssiään. Tätä Setälä havainnollistaa sillä, että hyvin toimeentuleva ei osaa nähdä terveytensä pettämistä uhkana. Duunari taas elää sen pelossa, että jotain sattuu tai loukkaantuminen vie työkyvyn. Vastakkain ovat peruspositiivinen ja -negatiivinen elämänsäsenne, jotka ovat syntyneet ympäristön myötävaikutuksella. Setälä lopettaa vetoamalla inhimillisen mediakerronnan puolesta. Huonot elämäkokemukset eivät ole kohtalo, vaan ylisukupolvinen kierre on mahdollista katkaista. Tarvitaan kokemuksia arvostuksesta ja autetuksi sekä kuulluksi tulemisesta.

Keräsimme sosiaalisen median materiaalia heinä- ja elokuussa vuonna 2021. Etsimme julkaisuja Twitteristä, keskustelupalstoilta sekä Instagramista aiheutunnisteita hyödyntäen. Instagram osoittautui alustoista aktiivisimmaksi köyhyyskeskustelun suhteen. Tämän materiaalin keruun perusteella halusimme tietää, ketkä puhuvat köyhyydestä ja millä tavalla siitä viestitään. Ovatko puhumassa köyhät itse, vai edustaako heitä jokin muu taho? Aineiston suunniteltu käyttö on haastattelukysymysten pohjan luominen. Aktiivisia köyhyydestä keskustelijoita ja asian esiin nostajia olivat muun muassa diakoniatyö ja politiikka. Tähän sopii Setälän (2014) tulkinta köyhistä ihmisistä pudokkaina, joita jokin auktoriteettitaho määrittelee ja nostaa esiin. Poliitiikan kentällä aiheesta puhuivat erityisesti Vasemmistoliitto ja Vihreä liitto. Toisaalta köyhyys näkyi myös muutamissa tavallisten ihmisten tekemissä päivityksissä. Osa päivityksistä oli huumoria tai suoranaista pilkantekoa köyhyyttä kohtaan. Osa ihmisistä taas puhui omasta kokemuksestaan, jotkut aktiivisina keskustelunaloittajina. Syystä tai toisesta köyhyydestä puhuttaessa tehtiin paljon ruoka-aiheisia päivityksiä. Ehkä ruuasta puhuminen on hyväksyttävää, koska se yhdistää kaikkia ihmisiä. Tai sitten ihmiset konkretisoivat omaa tilannettaan näyttämällä, mitä omalta lautaselta löytyy. Se on helposti lähestyttävä tapa puhua omasta tilanteesta.

5.3 Aineiston kerääminen

Opinnäytetyössämme tutkimme perheiden omia kokemuksia. Valitsimme tutkimusmenetelmäksi kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen, jonka aineiston keräsimme teemahaastatteluilla.

Laadullinen tutkimus on tulkintaan perustuva tutkimustapa. Sen avulla voidaan tutkia ihmisen arkipäivän monimuotoista sosiaalista todellisuutta, kun tarkoituksena on kuvata kokemusten avulla jokin ilmiö tai ymmärtää ihmisten tuottamia moniulotteisia ja subjektiivisia merkityksiä. (Vilkkä 2021, s. 20.) Laadullista tutkimusta käytämme, koska pyrimme ymmärtämään mistä on kyse, kun puhutaan lapsiperheköyhyydestä, heidän arjen kokemuksistaan sekä avun perille menosta. Emme siis tunne vielä ilmiötä. Avaamme tätä analysoiden kirjallisesti, sillä laadullinen tutkimus käyttää sanoja ja lauseita, ei lukuja kuten määrällinen tutkimus. (Kananen 2017, s. 35).

Haastattelut suoritimme henkilöhaastatteluina. Haastattelujen avulla on tarkoitus antaa ääni yhteistyökumppanimme Hope Ry:n asiakkaille. Mielestämme eriarvoistava viestintä voi syventää tuloluokkien välistä kuilua ja lisätä köyhien tuntemaa ahdinkoa. Kysymme siis, miten ihmiset kokevat tämän asian käytännössä. Hope ry:n toiminnanjohtaja Eveliina Hostila arveli etukäteen, että heidän asiakasperheensä lähtisivät hyvin etähaastatteluihin mukaan. Haastateltavat olivat Hope ry:n asiakastiedoista helposti tavoitettavissa.

Haastattelu on yleinen tapa hankkia tietoa, kuulla ihmisten mielipiteitä, käsityksiä tai uskomuksia eri asioista. Ihmiset tietävät mitä heiltä odotetaan, kun heitä pyydetään haastatteluun ja myös tutkijalla on asiasta selvyys. Haastattelu menetelmänä on pitkäikäinen ja se perustuu kielelliseen vuorovaikutukseen. Haastattelua ei silti saa pitää helppona, yksinkertaisena menetelmänä vaan siinä on omat vaikeutensa. Se on konteksti- ja tilannesidonnainen ja aina tulkinnanvarainen. (Hirsjärvi & Hurme, 2008. s 11–12.) Valmistelemme opinnäytetyötämme koronapandemian aiheuttaman poikkeustilan keskellä. Tutkimuksen toteutuksessa on otettava huomioon kaikkien osapuolten turvallisuus. Haastattelu menetelmänä vaatii suullista viestintää. Tämä on mahdollista

toteuttaa soittamalla joko ääni- tai videopuheluna puhelimella tai internetin välityksellä. Nykyinen tietotekniikka mahdollistaa myös usean haastattelijan ja/tai haastateltavan mukanaolon. Taltioimme puhelinhaastattelut ääninauhurille, taltiointi mahdollistaa tietojen jälkikäteisen tarkistamisen, eikä vaadi erillisten muistiinpanojen tekemistä.

Teemahaastattelu on yksi käytetyimmistä laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmistä. Teemat ovat eräänlaisia laaja-alaisia keskustelunaiheita, eikä niihin voi vastata lyhytsanaisesti. Teemoilla pyritään tavoittamaan ilmiö ja saamaan ilmiöstä ymmärrys. (Kananen 2015, s. 147–148.) Meidän haastattelumme teemoiksi valikoituivat vastakkainasettelu sosiaalisen median sekä myös valta median käsityksistä ja näkemyksistä köyhyydestä sekä vähävaraisten omat käsitykset tilanteestaan. Hope ry toivoi saavansa vastauksia siihen, mitä asioita heidän asiakkaansa toivoivat mediassa painotettavan, ja mitä taas eivät koe tarpeen nostaa esiin. Julkisen keskustelun leimaavuudesta ja vaikutuksesta perheiden elämään oli myös tarkoitus saada tietoa. Kysyimme haastattelussa myös haastateltujen tietämystä ja kokemuksia diakoniatyöstä, koska se kiinnosti meitä tulevan ammattimme vuoksi. Haastattelut toteutettiin etänä, syksyn 2021 aikana. Monikulttuurisuus näkyy Hopen toiminnassa, joten haastattelukysymyksissä täytyi huomioida selkeä kieli ja rakenne, jotta halukkailla oli mahdollisuus osallistua haastatteluun.

Jokaisen haastattelun alussa kerroimme miksi teemme haastattelua ja että, nauhoitamme haastattelun, jotta voimme analysoida tuotokset. Haastattelut tehtiin anonymisti käyttämällä vain etunimiä.

Haastattelimme kahdeksaa eri lapsiperhettä, jotka ovat saaneet Hope ry:ltä avustusta. He yhdessä muodostivat tutkivan opinnäytetyömme perusjoukon. Halukkaiden perheiden yhteystietoja saimme yhteistyökumppaniltamme Hope ry:ltä sekä tiedottamalla opinnäytetyöstämme sosiaalisen median kautta. Haastateltuja perheitä tuli mukaan moninainen kirjo. Ydinperheitä oli haastatelluista viisi. Yksilapsisia perheitä oli kaksi. Kolmen tai useamman lapsen suurperheitä oli haastattelussa mukana neljä. Kaksi vastaajista oli yksinhuoltajia, kun taas yhteishuoltajia oli yksi. Seitsemän kahdeksasta haastateltavasta oli naispuolisia, yksi mies.

Lähetimme 14 perheelle haastattelukutsut. Halukkaiksi ilmoittautui 11 perhettä, joista lopulta haastattelimme kahdeksaa. Osa muutti mieltään ja perui osallistumisensa haastatteluun.

Opinnäytetyöhömmme osallistuneiden haastateltavien määrä on pieni, joten johtopäätöksiä ei voi yleistää. Hope ry:n asiakkaita on paljon. Tiesimme jo haastateltuja suunniteltaessa, että otanta ei voi olla kovin suuri, jotta työmäärä säilyy kohtuullisena. Yrityksemme on tuoda esiin joitakin ääniä samalla, kun kokoamme tietoa ja tutkimusta omalta alaltamme. Sopiva määrä haastateltavia opinnäytetyössä on 6–8. (Tuomi & Sarajärvi 2018, s. 97–99.)

5.4 Aineiston analysointi

Litteroimme ensin aineiston eli kirjoitimme tallenteet kirjalliseen muotoon. Tutkijan tulee ratkaista tässä vaiheessa, mitä hän aineistosta litteroi. Litteroinnissa voidaan erottaa tarkkuuden suhteen eri tasoja. Usein riittää melko karkea taso, jolloin huomioidaan lauseen asiasisältö tiivistetyssä muodossa, jossa ei ole tuotu esille vastaajan koko ilmaisu. Sanatarkkaa kuvausta voidaan käyttää sitaattina tekstissä, jos halutaan osoittaa sanonnan aitous. (Kananen 2015, s. 160.) Me litteroimme haastattelut melko karkeasti, emme muuttaneet puhuttua kieltä kirjakielleksi, eikä kaikkia äänenpainoja, taukoja tms. tuotu tekstiin, tallenteeseen kuitenkin voi palata, jos tekstin ymmärrys sen vaatii.

Tämän jälkeen analysoimme haastattelut. Jaoimme aineiston työstöä varten aihekokonaisuuksiin, josta jokaiselle opinnäytetyön tekijälle annettiin oma osuus katettavaksi ja peilattavaksi lähdekirjallisuutta vasten.

Kerätty aineisto käsitellään niin, että siitä voidaan johtaa ratkaisu tutkittavaan ongelmaan. Apuna sisällönanalyyseissä voi käyttää joko teorialähtöistä tai aineistolähtöistä analyysiä. Teorialähtöinen tarkoittaa sitä, että aineistosta etsitään teorian avulla vihjeitä tulkinnasta. Aineistolähtöisessä taas tulkinta nostetaan aineistosta. (Kananen 2015, s.171–172.) Me käytimme aineistolähtöistä analyysiä,

koska meidän informaatiomme oli auki kirjoitettu haastatteluaineisto, jota tulkitimme ja jonka avulla etsimme vastauksia tutkimuskysymyksiimme.

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi on monivaiheinen prosessi. Haastattelujen aukikirjoituksen ja sisältöön perehtymisen jälkeen aineisto pelkistetään eli redusoidaan, siinä aukikirjoitettu haastattelu pelkistetään siten, että aineistosta karsitaan tutkimukselle epäolennainen pois. Redusoinnissa informaatio tiivistetään, jota ohjaavat tutkimuskysymykset. Tämän jälkeen tutkimusaineisto ryhmitellään eli klusteroidaan uudeksi johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi, jossa aineistosta etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä. Tämän jälkeen käsitteet jaetaan eri ryhmiin ja luokkiin. Lopuksi seuraa aineiston abstrahointi, jossa erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja sen tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Saadun tuloksen avulla yritetään ymmärtää tutkittavan kuvaamaa merkityskokonaisuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, s. 108–112.)

6 HAASTATTELUTULOKSET

Haastattelimme yhteensä kahdeksaa eri puolelta Suomea olevaa Hope ry:n asiakasta, seitsemää äitiä ja yhtä isää, jotka kertoivat perheidensä kokemuksista meidän asettelemiemme teemojen mukaisesti. Haastateltaville lähetettiin etukäteen sähköposti haastattelun kulusta. (LIITE 2) Yhdistävä tekijä haastateltavien kesken oli jossain elämän vaiheessa koettu lapsiperheköyhyys ja Hope ry:n asiakkuus. Haastattelujen tulokset ovat jaoteltu teemoittain haastattelukysymysten mukaisesti. (LIITE 3)

6.1 Köyhyyden vaikutus arkeen

Kaikki haastateltavat kokivat köyhyyden suurena haasteena arjessa, heitä yhdisti se, että ruokaostoksia tehdessään heidän tuli miettiä jokaisella kauppareissulla,

mihin on varaa. Eroavaisuutta oli vain suunnitelmallisuudessa: kaikki yhtä lukuun ottamatta mieltivät kuitenkin etukäteen kauppalistaa ja viikkobudjettia.

Myös hän, joka ei käyttänyt etukäteissuunnittelua mainitsi kuitenkin sen, että olisi hyvä tehdä niin, kuitenkin hänen omat voimavaransa ja kykynsä suunnitella tulevaa ei siihen riittänyt. Niin kutsutusti terveellisten tuotteiden, kuten hedelmien ja vihannesten kallis hinta harmitti, varsinkin Pohjois-Suomessa asuvia haastateltavia ja myös se, että usein täytyy ostaa ulkomaisia elintarvikkeita, juuri halvan hinnan takia.

Haastateltavien lasten mahdollisuus harrastaa oli vaihtelevaa, riippuen perheen koosta ja lasten iästä. Perheet, joissa oli pienet lapset, harrastukset olivat vielä mahdollisia, koska harrastukset tuolloin ovat vielä suhteellisen edullisia. Mitä isommiksi lapset tulevat, sitä kalliimpia on harrastukset. Ison perheen ongelmana koettiin se, että miten valita lapset, jotka voivat harrastaa.

Aika paljon rajoittaa, aika karu sanoa lapsille, että ei nyt pysty, ei voi mennä soittotunnille. Ei pysty maksamaan. Ja sitte kun on kyse siitä, että kun perheessä on kuus harrastajaa, tai oikeastaan viisvuotias on, että viulua soittais. Että, se tuntuu, että tulee aika epäreilu olo. Että, tuota kyllä se on tosi kova paikka vanhemmille, että ei ole mahdollisuutta kustantaa niille.

Perheet kokivat, että ilmaisia harrastuksiakin löytyy ja sukulaiset sekä ystävät ovat osaa perheistä pystyneet auttamaan, niin rahallisesti kuin esimerkiksi antamalla soittotunteja. Haastateltavien kertoessa, miten heidän perheitään on vähävaraisina tuettu eri palveluista, tuli esiin paikkakuntakohtaisia eroavaisuuksia. Toisilla paikkakunnilla oli sosiaalitoimisto maksanut lasten harrastusmenoja, esimerkiksi kansalaisopiston kurssimaksuja. Hope ry nousi esiin monessa haastattelussa tärkeänä harrastusten mahdollistajana, esimerkiksi erilaisin välinehankinnoin. Se on tuottanut ainakin yhdelle perheelle hankaluuksia harrastusten kohdalla, että Kela tai sosiaalitoimisto maksaa harrastuksiin annettavan tuen takautuvasti. Haastateltavien joukossa oli myös perhe, joka ei ollut saanut tukea harrastuksiin.

Niin sitten meidän ystävä opetti yksityisesti, niin... Kun on yksityishenkilö eikä sillä ole yritystä eikä yritystiliä erikseen, niin Hope ei voi niistä hänelle maksaa niistä korvauksia.

Oma aktiivisuus tuen hakemisessa nousi esiin erään haastateltavan kohdalla.

Kun siinä maaliskuussa jäin sairauslomalle, niin mä tota en tosiaan jääny sohvaan makailemaan, vaan mä aloin heittämään pelastusrenkaita joka suuntaan ja tämä sosiaaliyksikkö oli yks ja heiltä tuli sit tota nelivuotiaalle tanssiharrastus. Niin se kustans sen.

Sama haastateltava kertoi heidän perheensä olevan aktiivinen käymään myös leipäjonoissa. He käyvät kahdessa eri ruokajakelussa joka viikko, mikä auttaa perhettä selviämään ruokamenoistaan kohtuudella.

Kaikilla haastateltavilla on käytössään auto. Se helpottaa arkea, niin työmatkojen osalta kuin lasten harrastuksiin kulkemisissakin. Yhdellä haastateltavalla oli kokemus, ettei julkiset sovellu heidän perheelleen, vaikka se olisi edullisempaa, sillä perheessä on erityislapsi. Auton tärkeydestä arjen sujuvuudessa haastateltavat oli pääosin yhtä mieltä, asui haastateltava sitten maalla tai kaupungissa.

Mun työmatka on 26 km, noin 30 min autolla, olen Korsossa töissä. Jos menisin bussilla, se olis 1,5 h ja 2–5 bussia pitäis käyttää, mulla menis päivässä 3 tuntia työmatkoihin. Aika paljon, valitsen mielummin tän.

Yksi haastateltava mainitsi, että joskus auto on täytynyt olla seisonnassa taloudellisista syistä ja kaksi kertoi, että käytössä oleva auto on rämä. Sosiaalisia suhteita on helpompi ylläpitää, kun on auto käytössä, haastateltavat kuitenkin kertoivat, että lomareissut tai kyläily esimerkiksi sukulaisille ei onnistu kovin usein, koska polttoaineisiin käytetty raha on pois jostain muusta.

Kuvio 1. Esimerkki teeman ”köyhyyden vaikutus arkeen” luokittelusta

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
<ul style="list-style-type: none"> • kauppa-asionti • harrastukset • kulkeminen 	<ul style="list-style-type: none"> • suunnitelmallisuus • valinnat • epävarmuus • häpeä 	<ul style="list-style-type: none"> • Hope ry:n asiakkaiden kokemus köyhyydestä

Perheet kuvailivat, että saatu apu, niin Hope ry:n kuin muidenkin tahojen kautta, auttoi arjessa eteenpäin ja vähensi stressiä. Sillä oli positiivinen vaikutus perheiden elämänlaatuun ja heillä oli mahdollisuus kokea ilon hetkiä yhdessä sekä viettää perheenä laatu-aikaa. Varsinkin nuorilla on tarve kokea yhteenkuuluvuutta ikätovereiden kanssa ja tähän perheet halusivat panostaa, ettei lapsi tulisi kiusatuksi ja syrjityksi, siksi että on sattunut syntymään vähävaraiseen perheeseen. Hakovirran ja Rantalaihon (2012) mukaan toimeentulo-ongelmat voivat vaikeuttaa lasten elämää kodin ulkopuolella. Lasten ja nuorten heikot kulutusmahdollisuudet heijastuvat kielteisesti heidän hyvinvointiinsa. Merkittävä tekijä lasten sosiaalisissa suhteissa ja kiusaamiskokemuksissa ovat hyväksytyjen tavaroiden ja vaatteiden käyttö. Taloudellinen eriarvoisuus voi johtaa lasten ja nuorten syrjimiseen, ryhmästä sulkemiseen ja kiusaamiseen. (Salmi, Karvonen, Närvi & Lammi-Taskula 2016, s. 68.) Tässä Hope ry:llä oli suuri vaikutus perheiden elämään. Ilman lahjoituksia haastateltavilla ei omien sanojensa mukaan olisi ollut mahdollisuutta esimerkiksi harrastaa, käydä elokuvissa tai tilata ravintolasta ruokaa kotiin. Kiitosta Hope ry sai myös siitä, että lahjoituksena saadut vaatteet olivat laadukkaita ja jopa merkkivaatteita, apu heidän kauttaan tavoitti nopeasti tarvitsijat.

Haastattelujen pohjalta nousi vahvasti esiin se, että miten isossa roolissa järjestöt, kuten Hope ry ja Apuna ry sekä myös seurakunnat ovat olleet perheiden arjessa, etenkin korona-aikana. Aktiivisuutta kuitenkin tarvitaan, paljon yhteydenottoja, jotta auttava kanava löytyy. Mikäli omat voimavarat ovat olleet vähissä voi avun saaminenkin olla haasteellista. Eri palvelut tekevät kuitenkin pääsääntöisesti hyvin yhteistyötä keskenään, esimerkiksi lastenneuvolasta on ohjattu Hope ry:n pariin ja sairaalan osastojaksolta neuvottu hakemaan apua myös seurakunnan diakoniatyöstä.

6.2 Ympäristön ja median vaikutukset

Lähiympäristön ja median suhtautuminen sekä sen aiheuttamat tunteet olivat monessa perheessä negatiivisia. Puolet haastateltavista koki mediakeskustelun leimaavana ja lähes kaikki näkivät käytävän keskustelun yksipuolisena. Varsinkin

köyhien lapsiperheiden huomioiminen keskustelussa oli monen mielestä puutteellinen tai väritetty.

Mun mielestä, mä sanoisin, että ei ehkä ihan ole tietoa, luullaan, että lapsiperheillä on joillain tavalla menis hyvin. Kuitenkin tosi moni lapsiperhe kamppailee sen kanssa, että mitä syödä ja mistä lapsille sitä ja mistä lapsille tätä, koska nyt ku on kaikki puhelimet ja pelikonsolit ja kaikki ne ja sitten jos lapsille ei ole niitä, ni toiset kyselee, miksei teillä oo. Sanoisin, ettei mediassa ole sitä realistista tietoa, kuinka paljon lapsiperheet kamppailee tätä köyhyyttä vastaan.

Mediassa käytävä keskustelu ja kommenttipalstat ovat nousseet osaksi nykyvies-tintää. Aina niissä ei kuitenkaan käydä keskustelua rakentavalla tavalla. Jopa Hope ry:n Facebook-sivuilta voi löytää trolliviestejä. Osa haastateltavista kertoi välttävänsä mediakeskusteluiden tai kommenttipalstojen lukemista, kun aiheena oli köyhyys. Pari haastateltavaa taas koki median seuraamisen oman vertaisryh-män ymmärtämisen kannalta tärkeäksi tai haki jutuista vertaistukea.

Kaikki haastateltavat olivat huolissaan köyhyyden vaikutuksesta omiin lapsiinsa. Teini-ikäisten vanhemmat olivat yrittäneet tarjota lapselle edes osan siitä mitä ikätovereilla on, jotta nämä eivät joutuisi syrjityiksi tai kiusatuiksi. Merkkivaattei-den tärkeys tuli ilmi useammassa haastattelussa. Myös puhelin, tietokone, pyörä ja viikkoraha olivat asioita, joita yritettiin mahdollistaa nuorelle.

Jossain vaiheessa esikoinen sanoi, että hän ei mene kouluun, kun kaikilla muilla on Adidaksen verkkarit, hän ei ala. Minä sanoin, että vitsi, sitten ostetaan ne Adidaksen verkkarit, se ei ole siitä kiinni, sen takia teitä ei aleta kiusaamaan, että sitten ne hankitaan jostakin. Että kyllä lasten kautta huomaa tuollaisia asioita. Että kyllä sitä yrittää, että ei sen takia joutuisi kiusatuksi, että ne on vähävaraisesta perheestä lähtöisin... Se on niinku lasten kautta, tuolta koulumaailmasta, että pitää olla tietynlaiset vaatteet.

Seki on tärkeätä tietysti että mä yritän aina tota pojan kohdalla sitte tehdä sen, että kun hän liikkuu tuolla kaveriporukassa ettei se köy-hyys niinku näkyis siellä millään lailla. Aina koittaa jonku euron antaa käyttörahaa ja tota... Ostella sit kuitenkin pyörän ja tietokoneen sun muut niinku kavereillaki on. Että sitä joutuu suojelemaan sitä poikaa siltä, ettei häntä leimata köyhäks missään nimessä tuola koulusa tai muualla.

Myös nuorempien lasten vanhemmat kokivat erilaisia paineita, mutta yhtä kaikki ne liittyivät lasten kaverisuhteisiin ja sosiaalisuuden odotuksiin. Lapsille iloiset asiat, kuten kaverin synttärit, vaativat rahaa ja vievät sitä suoraan perheen ruokabudjetista. Tämä koettiin ymmärrettävästi vaikeana asiana.

Haastateltavat halusivat nostaa julkiseen keskusteluun lasten taustasta johtuvan eriarvoisuuden, yksinhuoltajien aseman, automaattisen käsityksen siitä, että köyhän perheen lapsi olisi onneton sekä byrokraattisen pompottelun. Kaiken kaikkiaan toiveena oli reilu, avoin keskustelu. Lastensuojelusta halutaan tuoda esiin sen kuntienväliset erot. Samalla halutaan kuitenkin muistettavan, että lastensuojelu on auttava taho, ei vihollinen.

Eräs haastateltava toi ilmi richpleinauksen eli ylhäältä päin esiin tuodun käsityksen siitä, millaiseen elämään köyhä perhe olisi oikeutettu

Ehkä semmonen, ku musta tehtiin se lehtijuttu, ni minusta oli kuvaa siinä meidän olohuoneesta. Siitä tuli ensimmäisenä sanomista, että köyhällä ei saisi olla niin isoa telkkaria, et se on niin ku jotenki semmonen, että köyhällä ei saisi olla mitään, pitäisi olla ihan niin ku tosi askeettinen, pelkät patjat lattialla, niitten mielipiteitten mukaan joita Hesarissa silloin oli, meidän olis pitänyt asua lasten kanssa yksiössä tai kaksiossa. Ihan turhaa haaveilen siitä viidestä huoneesta ja keittiöstä, että kaikilla lapsilla olis oma huone...

Empatiavaje ja empatiakuilu olivat keskeisiä käsitteitämme, kun aloitimme miettimään opinnäytetyötä. Se näkyy monien perheiden kokemuksissa myös ympäristön ja median suhteen. Suomessa on havaittavissa elintasokuilun syvenemistä, mikä kasvattaa myös empatiavajetta. Kun ihmisten lähtökohdat ovat yhä kauempana toisistaan, voi olla vaikeampaa ymmärtää kanssaihmissen ongelmia.

Kuvio 2. Esimerkki teeman ”Millaisena median köyhyyskeskustelu näyttäytyy Hope ry:n asiakkaille? ” luokittelusta

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
<ul style="list-style-type: none"> • sosiaaliset odotukset • koulukiusaaminen • mediakeskustelun yksipuolisuus/ puutteellisuus • vertaistuki 	<ul style="list-style-type: none"> • leimaantuminen • eriarvoisuus • syrjäytyminen • empatiavaje 	<ul style="list-style-type: none"> • Hope ry:n asiakkaiden näkemys median köyhyyskeskustelusta

6.3 Korona-ajan vaikutus

Korona-aika on vaikuttanut kaikkien elämään jollain tavalla, vaikka useammankin vastaus oli ensin, että ei ole vaikuttanut, niin kuitenkin haastattelun edetessä löytyi jokin vaikutus. Eniten otettiin kantaa etäkoulu-aikaan, joka kuormitti taloutta ruokailujen suhteen, oli tehtävä enemmän ruokaa, kun lapset olivat kotona. Varsinaista kouluruokaa pidettiin parempana, kuin mitä kouluista kotiin etäkoulun aikana toimitettu oli. Yhdelle perheelle suuri apu oli ollut Apuna ry:n tuki, sieltä toimitettiin ruokaa kahden viikon välein perheelle. Samaisella perheellä oli myös negatiivinen kokemus ruuan jaosta korona-aikana. Sosiaalitoimiston kautta saatu hävikkiruoka oli vanhaa ja yksipuolista: isot laitoskeittiöön soveltuvat määrät ranskankermaa, perunaa ja sipulia.

Etäkoulu-aikaa pidettiin poikkeuksesta rankkana, niin käytännön järjestelyjen kuin sosiaalisen kanssakäymisen suhteen. Lapset kaipasivat kavereita, sekä muita läheisiä. Yksi haastateltava kertoi, että etäkoulun alku oli erityisen haastava, koska opettajatkin olivat ihmeissään asiasta ja ohjeet olivat hankalia. Heillä haastetta toi myös vanhemman opiskelu, koska vanhempi oli myös itse kiinni tietokoneessa päivät. Yhdessä perheessä oli ollut jopa kolme karanteenijaksoa, mikä johti tulojen laskuun.

Myös positiivisia vaikutuksia löytyi. Perheen kesken vietetyn ajan ja niin sanotun laatuajan lisääntyminen tuli esille useammassakin haastattelussa. Kahdessa haastattelussa mainittiin koronan myötä löytyneet uudet rutiinit ja tavat. Koulukin alettiin nähdä positiivisessa valossa.

Siihen asti se on ollut semmoista, että en lähe kouluun, mutta kyllä nyt viikonlopulta ootetaan, että ois jo koulua, että päästäis kavereitten luo. Että, kyllä se on ollut. Ehkä se onkin hyvä haasteellisista asioista nähdä positiiviset puolet.

Yksi haastateltava mainitsi luonnon, heidän vapaa-aikaansa korona-aikana kului paljon metsässä touhutessa. Kaksi haastateltavista ei löytänyt korona-ajasta mitään positiivista.

6.4 Hope ry:n apu

Haastatellut perheet olivat saaneet monipuolista apua ja tukea Hope ry:ltä. Vaatteita perheillä on ollut mahdollista saada kaksi kertaa vuodessa, ja niihin kaikki ovat olleet tyytyväisiä. Haastateltujen mukaan vaatelahjoitukset vähensivät stressiä, koska perheet saivat lapsille hyväkuntoisia ja vuodenaikaan sopivia vaatteita. Tärkein vaikutus saaduilla lahjoituksilla perheiden taloudellisiin tilanteisiin oli siinä, että vaatteissa säästetyt rahat he saattoivat käyttää muuhun elämiseen. Mikäli ei ole löytynyt sopivaa vaatetta paikan päältä, niin perheet olivat saaneet myös lahjakortteja, joilla on voinut käydä ostamassa sopivat kaupasta. Monesti vaatteiden mukana on tullut myös ruokalahjakortteja ja muutamat olivat saaneet ruokalaatikoita, joista on ollut paljon iloa ja yhteistä tekemistä.

Sain mä kerran semmosen ruokaboksin, vegeruokaboksin mistä tota pojan kanssa sit kokkailtiin. Siel on tämmöset ruokaohjeet mukana myöskin, että mitä siitä pystyi tekemään. Ja hyviä ruokiahan me tehtiin siinä.

Hope oli lahjoittanut myös muunlaisia lahjakortteja, esimerkiksi elokuvaan ja aktiivipuistoihin. Useat mainitsivat haastatteluissa myös syntymäpäivälahjat ja jouluna saadut avustukset, joista olivat saaneet hyvää mieltä ja piristystä.

Harrastustuki ja liikuntavälineet, kuten sukset ja pyörä, ovat olleet mieleisiä ja niiden on koettu myös parantavan elämänlaatua.

Hope ry:n apua perheet kiittivät kovasti ja koettiin, että siellä reagoidaan nopeasti avunpyyntöihin, ettei tarvitse odottaa puolta vuotta. Pohjois-Suomessa avustuksia on myös postitettu, ”olla saatu postissa tavaraa. Kun pistää hakemuksen, että minkälaista tarvii, niin aika äkkiä laittavat.”

Kysyimme haastatteluissa tässä yhteydessä myös kirkon diakonia-avusta ja oliko se perheille tuttua. Perheet olivat aika hyvin tietoisia, että diakoniasta voi saada apua ja koettiin tärkeänä, että eri työntekijät voivat suositella erilaisia palveluja. Taloudellista- ja ruoka-apua perheet olivat saaneet seurakunnista ja osalle myös keskusteluapu oli ollut tärkeää.

Diakoniasta oli paljon apua varsinkin, kun opiskelin. Siellä on ihan eri laskelmat mitä Kelalla, siellä otetaan paljon laajemmalta skaalalta huomioon, ni se on ollu kyllä korvaava apu. Asuttiin yli kalliissa asunnossa, ennen ku tähän päästiin, 1500 oli vuokra. Silloin oli diakoniasta iso apu. Tiimi päätti, että meitä autetaan. Diakonit on hyvin kartalla lapsiperheköyhyydestä.

Jonkin verran diakoniatyö sai kritiikkiä haastatteluissa. Saatu ruoka-apu ei ollut sopivaa perheelle allergioiden takia ja maksusitoumuslaput koettiin nöyryyttäväksi kaupan kassalla. Pääsääntöisesti kuitenkin saatu apu on koettu arvokkaaksi ja viimesijaiseksi keinoksi, kun toimeentulotuki ei riitä elämiseen.

6.5 Haastateltavien omat kokemukset

Haastattelujen viimeisessä kohdassa kysyimme ihmisten omia kokemuksia köyhyydestä ja onko heille annettu neuvoja, kuinka tulla paremmin toimeen. On olemassa termi ”richsplaining”, joka kuvaa sitä, miten varakkaat antavat heidän mielestään hyviä vinkkejä pienituloisille, miten tulla paremmin toimeen. Osa haastatelluista ei muista saaneensa erityisiä ohjeita, vaan totesivat, että ovat itse koittaneet pärjätä omin neuvoin ja sillä mitä on. Jotkut haastatelluista olivat saaneet kommentteja, joille he ovat naureskelleet. Rahan säästövinkit tuntuivat typeriltä,

kun ylimääräistä rahaa ei ole käytössä ollenkaan. Moni oli kuullut, että ”mene töihin”, mutta haastatteluista kävi ilmi, ettei se aina ole ihan yksinkertaista erilaisissa elämäntilanteissa.

Silloin kun opiskelin, kysyttiin mikset mene töihin. Tee viikonloppuja. Sen takia, en tehnyt töitä, koska se stressi, ku sä saat toimeentulotukea, mikä tulee siitä, ku lasket joka ikisen tunnin minkä teet töitä ja ennakoit... ja se viivyttää toimeentulotukirahoja, ku oot sitä palkkakuittia sinne. Sitä stressiä en kestä kaiken muun stressin lisäksi. Jotku tuttavat on sanoneet, että sä et vaan haluu tehdä töitä, vaan kyse on siitä stressistä mikä tulee siitä laskemisesta. Ja se on pois sitten lapsilta. Mulla on puolentoistatunnin matka Kalasatamaan, jossa opiskelin. Kolme tuntia päivässä meni siihen. Ei sen päälle enää mihinkään töihin. Lapset olisi ollut ihan hunningolla.

Eräs haastatelluista koki viranomaistaholta tulleet kommentit työkeiksi ja loukkaaviksi, kun hänelle oli sanottu, että varmasti löytyy lähisukulaisia, joilta saa rahaa eikä hänellä ollut elossa olevia läheisiä, joilta apua pyytää. Toisaalta eräs perhe kertoi saaneensa asiallista ja asiantuntevaa ohjausta sosiaalitoimen kautta, ja siitä eteenpäin elämä on mennyt parempaan suuntaan. He kehottivat muitakin olemaan matalalla kynnyksellä yhteydessä sosiaalitoimeen, vaikka heitäkin alussa oli pelottanut pyytää apua, koska pelkäsivät, että lapset viedään pois heiltä. Lapset saivat kuitenkin sitä kautta tukiperheen ja vanhemmat lastenhoitoapua sekä neuvoja tilanteen ratkaisemiseksi.

Kysyimme vielä, voisivatko ihmiset itse julkaista sosiaalisessa mediassa käyttäen hästegejä köyhyys tai köyhä, ja olisivatko he valmiita osallistumaan keskusteluun lapsiperheköyhydestä. Osa vastasi, että on jossain vaiheessa ehkä käyttänytkin omissa julkaisuissa kyseisiä termejä tai voisi harkita asiaa, mutta aika moni koki, ettei haluaisi näin tehdä. Syiksi kerrottiin, ettei koe itseään köyhäksi tai paine siitä, mitä muut ajattelisivat asiasta ja millaisia kommentteja tulisi vastaukseksi.

Ehkä joissain tilanteissa, esimerkiksi loman alkaessa, koska meillä ei ole ikinä varaa mihinkään, voisin laittaa vaikka, että ”pihaa haravoidessa, kotihommia tehessä” #köyhyys. Huumorilla lähestyä. Tosi asia kuitenkin, koska ei ole varaa.

Yleisemmin keskusteluun lapsiperheiden köyhyydestä aika moni voisi ainakin jossain muodossa osallistua, kunhan itsellä on hyvä päivä ja kun asia ei enää ole ihan akuutti ja kipeä. Paneelikeskustelut kasvokkain koettiin mielekkäämmäksi tavaksi kuin keskustelupalstoille kirjoittaminen.

7 EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Me kysyimme ihmisten henkilökohtaisia ajatuksia heidän taloudellisten tilanteiden aiheuttamista haasteista. Haastatteluissa tuli olla hienotunteinen, mutta kuitenkin halusimme rehellisen kuvan vähävaraisuuden aiheuttamista tuntemuksista. Oli tärkeää muistaa, että haastattelussa jokainen oli tilanteessa omana persoonanaan ja vastasi omien kokemustensa kautta. Myös itse haastattelijana omaa jonkinlaisen mielipiteen asiasta, vaikka neutraalius on tärkeä säilyttää. Muistimme itse ammattieettisen työskentelyn tavat ja säilytimme kriittisen tarkastelun näkökannan lähteiden käytössä.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ohjeen eettisistä periaatteista vuonna 2009 ja se on ajankohtaistettu 2019. Ohjetta sovelletaan tieteelliseen tutkimukseen, johon sisältyy ihmisiä koskevia tutkimusmenetelmiä. Ohjeeseen kuuluu myös eettinen ennakoarviointi. Yleisiä eettisiä periaatteita ovat tutkittavien henkilöiden ihmisarvon ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, kulttuuriperinnön vaaliminen sekä tutkimuksen toteuttaminen niin, ettei ihmisille tai tutkimuskohteille aiheudu vahinkoja tai haittoja. Täytyy muistaa, että osallistuminen tutkimukseen on aina vapaaehtoista ja sen voi keskeyttää milloin tahansa. Osallistujalla on oikeus saada tietää tutkimuksen sisällöstä ymmärrettävällä kielellä ja hänen henkilökohtaisten tietojensa käytöstä. Tutkijan on huomioitava henkilötietojen käsittelyä koskevat lait ja vastuullisuus. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019.)

Köyhyys ilmiönä koskettaa ihmisiä sekä henkilökohtaisesti että yhteiskunnallisesti. Köyhyyteen liitetään usein negatiivisia mielikuvia, jotka ovat kuitenkin

olemassa olevia ilmiöitä, kuten ylisukupolvisuus. Pohdimme, miten ottaa nämä asiat esille lyömättä kuitenkaan leimaa keneenkään. Kipeistäkin asioista tulee pystyä puhumaan, jotta asioita voidaan muuttaa ja niihin vaikuttaa.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyössämme tarkoituksena oli vastata kysymyksiin siitä, kuinka Hope ry:n asiakkaana olevat lapsiperheet kokevat köyhyyden arjessaan, ja siitä, miten he näkevät mediakeskustelun lapsiperheköyhyydestä. Tästä toivomme olevan hyötyä niin Hope ry:n toiminnalle, lapsiperheille kuin Hope ry:n vapaaehtoisille.

Arjessa haastavinta oli rahan riittämättömyys. Haastateltujen perheiden on tehtävä paljon suunnittelua ja valintoja rahan käytön suhteen. Rahaa ei ole aina edes välttämättömiin hankintoihin, kuten ruokaan, kunnollisiin talvivaatteisiin tai hygieniatarvikkeisiin. Arvaamattomat menot, kuten ongelmat auton kanssa, voivat rokotaa perheen taloutta pitkäksi aikaa.

Mediakirjoittelun vaikutus lapsiperheen jaksamiseen on usein negatiivinen. Osa seuraa mediaa, mutta ymmärtämätön kirjoittelu tai ilkeät kommentit voivat aiheuttaa mielipahaa. Sosiaalisen median luoman kuvan lapsiperheköyhyydestä monet näkivät puutteellisena tai vääristyneenä. Perheiden toive on, että ymmärrettäisiin, että köyhyys ei ole aina omaa syytä. Kaikki tutkimuksessa haastatellut vanhemmat olivat huolissaan siitä, että perheen lapset joutuvat tulotason takia eriarvoiseen asemaan ja syrjityksi yhteiskunnassa.

9 POHDINTA

Suunnitelman tekemisen myötä opinnäytetyön kokonaisuus alkoi hahmottua paremmin. Yhteistyökumppanimme Hope ry on ollut aktiivinen ja kannustava sekä vastannut viesteihin sujuvasti. Tämä on auttanut meitä etenemään työssä. Köyhyys on ollut pinnalla uutisissa ja mediassa viime aikoina usein, joten ajankohdasta tietoa ja keskustelua aiheesta löytyy runsaasti. Se lisää tunnetta, että meidänkin työllämme voisi olla merkitystä tulevaisuudessa. Olemme luvanneet kirjoittaa blogitekstin Hope ry:lle kun opinnäytetyömme valmistuu. Lapsiperheköyhyys saa näin näkyvyyttä ja ehkä lisää keskustelua aiheen ympärillä.

Haastattelut tekivät opinnäytetyöstä jollain tapaa todellisemman. Alussa haastatteluja jännitti, mutta ne osoittautuivat antoisiksi keskusteluiksi. Ihmiset olivat avoimia ja osalla tuntui olevan suuri tarve puhua omasta tilanteestaan. Tämä tuntui meistä palkitsevalta.

Haastatteluissa saimme selville, että ympäröivät asenteet vaikuttavat usein negatiivisesti köyhän lapsiperheen elämään. Median kuva köyhistä ja erityisesti köyhistä lapsiperheistä tunnetaan monilta osin puutteelliseksi tai vääristyneeksi. Perheet haluavat tuoda ilmi, että köyhä voi olla myös ilman omaa syytään. Vanhempia huolettaa se, että lapset joutuvat perheen tulotason mukaan eriarvoiseen asemaan yhteiskunnassa. Erityisesti tämä näkyy lasten kasvaessa. Nuoruuden ikävaiheeseen liittyy vahva tarve kuulua joukkoon. Jos perheellä ei ole varaa antaa nuorelle asioita, joita ikätovereilla on, voi seurauksena olla ongelmia tai jopa kiusaamista. Vaikka vain puolet haastateltavista kertoi kokevansa köyhyyden leimaavaksi, kaikki vastaajat kertoivat yrittävänsä suojella lapsiaan köyhyyden vaikutuksilta sekä syrjinnältä, osa myös koettaa välttää kokonaan köyhyyden mainitsemista. Vanhemmille köyhyys on ehkä ensisijaisesti kestettävä ja siedettävä asia eikä niinkään häpeä. Mutta vanhemmat tuntuvat näkevän ja ymmärtävän, että on iso riski köyhyyden leimaavan heidän lapsensa. Mielestämme tämä on yhteiskunnallisesti hyvin vakava kysymys.

Diakoniatyössä kohdataan usein köyhydessä eläviä lapsiperheitä ja suurimmalle osalle perheistä diakoniatyö olikin tuttua. Diakoniabarometrissa kävi ilmi, että seurakunnissa suhtauduttiin aiempaa avoimemmin ihmisten taloudelliseen auttamiseen, vaikka päävastuu siitä tulisi olla yhteiskunnalla. Erimielisyyttä seurakunnissa on ollut siitä, kuinka usein apua on mahdollista saada. Diakoniatyössä on näkynyt pitkittynyt köyhyys ja ylisukupolvisuus, kun työssä on kohdattu usein samoja asiakkaita ja perheitä. (Alava, Kela, Nikkanen & Paloviita, s. 38–41.) Meidän haastattelujemme perusteella emme tiedä, kuinka pitkään perheiden taloudelliset vaikeudet ovat jatkuneet, emmekä tiedä heidän taustoistaan tarkemmin. Tärkeäksi koettiin, että on eri tahoja, joista on mahdollista saada tukea. Ihmiset arvostivat myös sitä, että heitä osattiin ohjata ja neuvoa eteenpäin avun tarpeen mukaan.

Diakoniatyön vahvuus on siinä, että se ottaa huomioon ihmisten kokonaisvaltaisen tilanteen ja heillä on mahdollisuus puhua asioistaan laajemmin. (Alava ym. s. 37). Kaikki haastatellut eivät olleet alussa tienneet mahdollisuudesta diakonia-apuun, koska eivät kuuluneet evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Toisaalta oltiin hieman yllättyneitä, että kirkko antaa apua vain tietyn määrän vuodessa. Haastatelluissa diakonian apua kritisoitiin enemmän kuin Hope ry:n toimintaa, joka ei saanut oikeastaan mitään moitetta. Seurakunnissa jatkuvaa ruoka-apua on myös kritisoitu ja sen on katsottu passivoivan ja ylläpitävän asiakkaiden tilannetta. Koetaan, että yhteiskunnan tulisi taata kaikille niin hyvät olot, ettei ruoka-avulle olisi tarvetta.

Haastateltujen omat kokemukset kertoivat, että he usein joutuvat kuulemaan neuvoja tai kommentteja, jotka tuntuvat typeriltä ja loukkaavilta. Osa yritti suhtautua asiaan huumorin kautta, vaikka taustalla onkin aito ongelma. Köyhyys, yhdistettynä muihin arjen haasteisiin, vaikuttaa myös mielialaan ja jaksamiseen. Heidi Jaari kirjoittaa taisteluväsymyksestä, joka nujertaa vahvimmankin. Sosiaaliturvajärjestelmää voi olla vaikea hahmottaa ja peräkkäiset kielteiset kokemukset ja päätökset kuormittavat mieltä. Tämä saattaa johtaa masennusdiagnoosiin, johon tarjotaan lääkitystä, vaikka henkilö saattaisi tarvita henkistä tukea ja taloudellista apua. (Jaari, 2020, s. 36.) Monet kertoivatkin haastatelluissa, että eivät pystyisi välttämättä puhumaan asiasta ennen kuin ovat saaneet hieman etäisyyttä

ongelmiin ja omat voimavarat palautuneet. Köyhyys on vielä jollain tavoin tabu, asiasta on vaikea puhua avoimesti ääneen. On pelko leimaantumisesta ja siitä mitä muut ihmiset sanovat, mikäli tietäisivät. Eräs äiti kuvasi haastattelussa, että he elävät kaksoiselämää. Lasten ystäväperheiden edessä ei haluta saada köyhän leimaa. Vähävaraisiin liittyy erilaisia ennakkoluuloja ja mielikuvia. Saatetaan ajatella, että he ovat muita laiskempia ja ongelmat ovat itseaiheutettuja. Yksin elävä aikuinen voi sinnitellä vähällä, mutta kun lapsille pitää saada ruoka, tulee hätä. Yhteiskunnan tulisi auttaa tällaisissa elämäntilanteissa, vastuu ei voi olla vain hyväntekeväisyyden varassa. (Jaari, 2020, s. 100–103.)

Haastatteluissa mainittiin, että lapsiperheköyhyyden lääkkeeksi liian usein tarjotaan julkisessa keskustelussa vain lapsilisien korotusta. Tätä kritisoi myös Hilikka Kemppi (2021) kokoamassaan selvityksessä Eeroon lapsiperheköyhyydestä. Hänen mukaansa ilmiön ratkaisemiseen tarvitaan paljon muutakin. Valtioneuvosto edistää tällä hetkellä isoja rakenteellisia muutoksia, jotka tukevat lapsiperheköyhyyden poistamista edetessään. Näitä ovat muun muassa sosiaaliturvan kehittäminen, perhevapaaudistus ja palveluiden saatavuutta lisäävä sote-uudistus. Näiden toimien lisäksi työryhmä pitää tärkeänä sitä, että kuntien resurssit ja kuntapäätäjien tiedot ovat riittävät, jotta lapsille ja perheille voidaan turvata mahdollisimman varhainen tuki ja puuttua näin ilmiön juurisyihin. (Kemppi 2021, s. 4–5.)

LÄHTEET

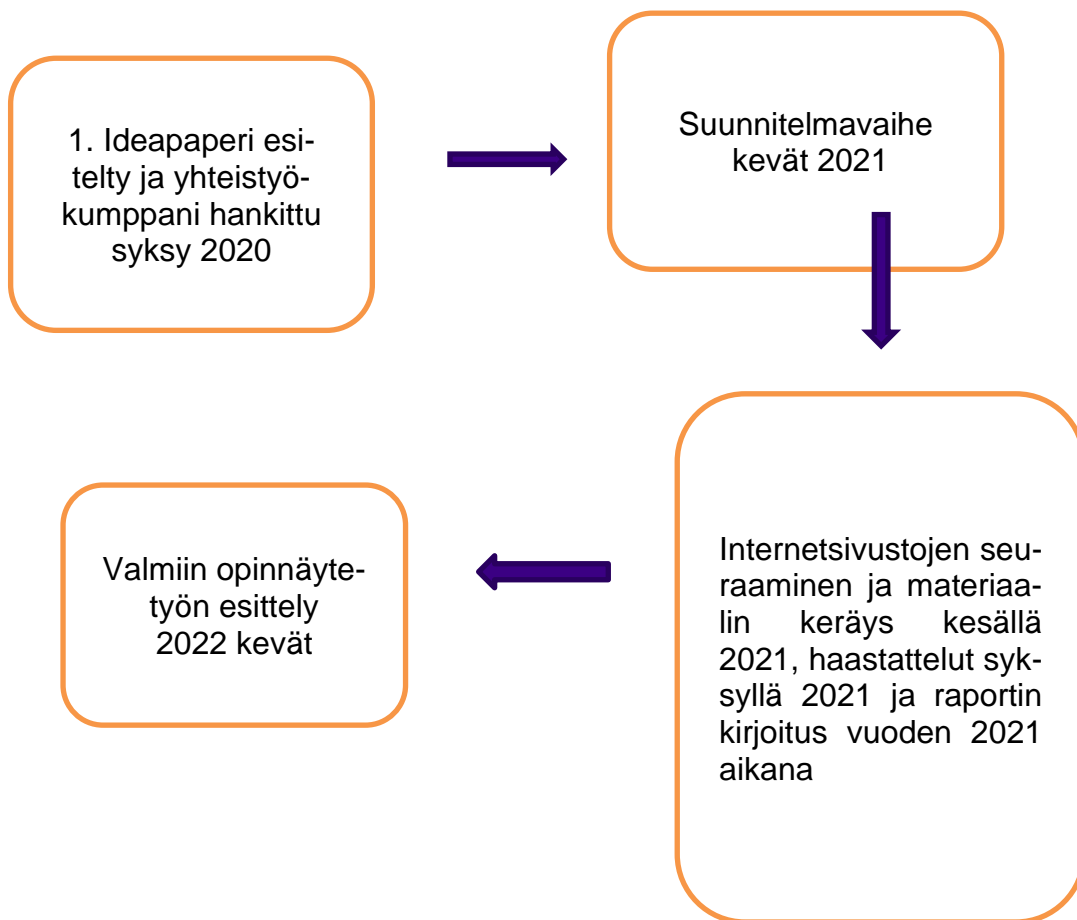
- Aaltola, E. & Keto, S. (2017.) *Empatia. Myötäelämisen tiede*. Helsinki: Into Kustannus Oy.
- Alava, H., Kela, A., Nikkanen, A. & Paloviita, P. (2020.) Diakoniabarometri: Aina uuden edessä. Kirkkohallitus. Saatavilla 10.2.2022
<https://www.dtl.fi/media/diakoniabarometri-2020.pdf>
- Boatwright, P & Midcalf, L. (2019.) *The Effects of Poverty on Lifelong Learning: Important Lessons for Educators*.
https://www.dkgnj.org/uploads/2/2/3/1/22313516/2019_jour_85-3.pdf#page=52
- EAPN.fi. Köyhyys. *Mitä on köyhyys*. <http://www.eapn.fi/koyhyys/mita-on-koyhyys/>
- EAPN-Fin. (2021) Köyhyysvahti. Suomen köyhyysraportti 2021.
<http://www.eapn.fi/wp-content/uploads/2021/10/EAPN-FIN-Koyhyysvahti-2021-Suomen-koyhyysraportti.pdf>
- HE 34/2019. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuslain ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta HE 34/2019. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2019/20190034#idm45237817029776>
- Heikkinen, H.L.T. (2015) Kerronnallinen tutkimus. Teoksessa Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. (4. P., s. 149–167) PS-kustannus.
- Heino, L. (31.10.2021). Korona ahdisti pienten lasten perheet neljän seinän sisälle - Kampissa on paikka, jossa saa ottaa hetken rennommin: "Kysyntä vertaistuelle on valtava". *Helsingin uutiset*.
<https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/4344584>
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hope: Yhdessä ja yhteisesti ry. (2021). <https://hopeyhdistys.fi>

- Jaari, H. (2020). *Äiti, minulla on nälkä*. Helsinki: Basam Books Oy.
- Kallio, J. & Hakovirta, M. (2020). Johdanto: Huono-osaisuus ja köyhyys lapsiperheissä. Teoksessa Kallio, J. & Hakovirta, M. (toim.) *Lapsiperheiden köyhyys ja huono-osaisuus*. (s. 7-37). Tampere: Vastapaino.
- Kananen, J. (2014). *Verkkotutkimus opinnäytetyönä – Laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas*. Jyväskylä: Juvenes Print.
- Kananen, J. (2015). *Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun*. Jyväskylä: Juvenes Print.
- Kemppi, H. (17.9.2021). *Eroon lapsiperheköyhyydestä – kokoava selvitys ja politiikkatoimet*. [Webinaari]. Eroon lapsiperheköyhyydestä - selvityksen julkaisutilaisuus. <https://www.youtube.com/watch?v=bSfdPG5ePXs>
- Kosonen, P. (8.5.2019). "Ihmisten hätä on vain kasvanut" – Jopa 150 000 suomalaislasta elää köyhyydessä, ja tämä espoolaisäiti tietää, mitä vähävaraisuus todella on. *YLE uutiset*. <https://yle.fi/uutiset/3-10770043>
- L 417/2007. Lastensuojelulaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- L 1301/2014. Sosiaalihuoltolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- L1326/2010 Terveystieteidenhuoltolaki. Saatavilla <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>
- Laihiala, T. (2018). *Kokemuksia ja käsityksiä leipäjonoista*. Tampere: Juvenes Print.
- Lipina, S.J., Simonds, J. & Segretin, M.S. (2010) *Recognizing the child in child poverty*. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17450128.2010.521598>

- Merikukka, M. (2020). *Lapsuuden elinolojen yhteys aikuisuuden hyvinvointiin. Kansallinen syntymäkohortti 1987-rekisteritutkimus*. [Väitöskirja, Oulun yliopisto] <https://www oulu.fi/yliopisto/node/205799>
- Opetushallitus. Koulutus ja tutkimus. *Mikä ihmeen sosiaalinen media?* <https://www oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mika-ihmeen-sosiaalinen-media>
- Pulliainen, J. (2019). *Mitä meille tapahtui? Näin internet ja sosiaalinen media muuttivat elämäämme*. HS Kirjat.
- Päijät-Hämeen omaishoitajat & Omaishoitajaliitto. (2020). Erityistä tukea tarvitsevienlasten perheiden kokemuksia koronakeväästä Päijät-Hämeessä. <https://bin.yhdistysavain.fi/1600364/pMJ8Es4A7ieYDctra9cg0VrnZ3/PH-Korona-kyselyn-kooste-9-9-2020.pdf>
- Ridell, S. (2011). *Elämää Facebookin ihmemaassa. Sosiaalinen verkostosivusto käyttäjiensä kokemana*. Tampereen yliopisto.
- Ronkainen, A. (25.10.2021) Kuopion kaupunki sai määräyksen saattaa lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut lainmukaisiksi – jonot pisimmillään 10 kuukautta. *YLE uutiset*. Saatavilla 15.11.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-12158820>
- Salmi, M., Karvonen, S., Närvi, J. & Lammi-Taskula, J. (2016). Lapsiköyhyys on ajankohtaista myös Suomessa: yhteenveto ja suosituksia. Teoksessa S. Karvonen & M. Salmi (toim.), *Lapsiköyhyys Suomessa 2010-luvulla*. (s. 68-71). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Työpaperi 30/2016. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131589/URN_ISBN_978-952-302-742-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Setälä, V. (2014). Terveyden esikuvat, pudokkaat ja inhimillinen epävarmuus – monitieteinen näkökulma mediapuheeseen. Teoksessa Järvi, U. (toim.), *Tautinen media*. (s.50-65). Duodecim, Helsinki.

- Tervo, M. (6.11.2021). Vapaaehtoiset paikkaavat tukijärjestelmän aukkoja – ahdinko ajaa vähävaraiset perheet anomaan apua Facebookissa. *Yle*. <https://yle.fi/uutiset/3-12166573>
- Tilastokeskus (9.2.2021). *873 000 henkilöä oli köyhyys- tai syrjäytymisriskissä vuonna 2019*. Elinolotilastot. https://www.stat.fi/til/eot/2020/01/eot_2020_01_2021-02-09_tie_001.fi.html
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2019). *Ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden ennakoarviointi Suomessa*. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf
- Vihma, A; Hartikainen, J; Ikäheimo, H-P & Seuri, O. (2018). *Totuuden jälkeen - miten media selviää algoritmien ja paskapuheen aikana*. Helsinki: Teos.
- Viljamaa, J. (2018). *Hirveä häpeä – Suomalainen häpeä ja kuinka siitä pääsee eroon*. Atena Kustannus Oy.
- Vilkkä, H. (2021). *Näin onnistut opinnäytetyössä – Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin*. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Vuori, A. (2012). *Vähävaraisten lapsiperheiden hyvä vointi ja sen tukeminen*. [Väitöskirja, Tampereen yliopisto]. <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/66970>
- YK:n lapsenoikeuksien yleissopimus, 20.11.1989. https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/lapsen_oikeudet_paino.pdf
- YK:n alueellinen tiedotuskeskus Unric. (17.10.2020) *Köyhyys vaikuttaa kasvavan dramaattisesti*. <https://unric.org/fi/koyhyys-vaikuttaa-kasvavan-dramaattisesti-vuonna-2020/>
- Yle Suomi (tuotanto), Laitaneva, J. (2016) *Puheen päivä*. Köyhyystutkija Maria Ohisalo: Empatiavaje ylläpitää eriarvoisuutta. Yle Puhe 17.11.2016. Saatavilla 1.12.2020 <https://areena.yle.fi/audio/1-3828306>

LIITE 1 Toteutus ja aikataulu

LIITE 2 Mediapoimintoja

 #köyhyys
munkindiakonia

♡ 💬 📌

wastefeastalppila ja muut tykkäävät
munkindiakonia Karjalanpiirakkatempaus Munkkivuoren kirkolla Yhteisvastuun 2021 hyväksi ❤️ Kaikki piirakat on myyty ennakkotilauksena. Kiitokset tilaajille&vapaaehtoisillemme 😊 Seuraamme tänään piirakoiden valmistumista. #munkinjuttu #munkkiniemenseurakunta #yhteisvastuu #köyhyys #vanhustyö #diakoniatyö #digitalisaatio

 munkindiakonia • Seuraa

♡ 💬 📌

diakoniataipale ja muut tykkäävät
munkindiakonia Tuoreet ja herkulliset piirakat suurella sydämellä valmistettuna ❤️ Laitetaan hyvä kiertämään 😊 #munkinjuttu #munkkiniemenseurakunta #yhteisvastuu2021 #diakoniatyö #vanhustyö #köyhyys #digitalisaatio

1 päivä sitten

Munkkiniemen diakonia a, 2021.

 omavaraisuushaastefire • Seuraa

♡ 💬 📌

annevallinen ja muut tykkäävät
omavaraisuushaastefire Haluatko miljonääriksi? 😊
😂😂 Lopeta lottoaminen ja lue tämän päivän tekstini. Linkki kirjoitukseen biossa! #omavaraisuushaaste #sijoittaminen #pitkäjänteisyys #korkoakorolle #opiskelijaelämä #lv #luksus #finnishgirl #finnishboy #osakkeet #lotto #veikkaus #keno #riikkaus #rikas #köyhä #suomalainenvoittaajina #veikkauskratia

5. elokuuta

Munkkiniemendiakonia b, 2021.

 kikkamaria • Seuraa

♡ 💬 📌

dodiedaring ja muut tykkäävät
kikkamaria #guess #livingthelife #köyhyysraja

18. heinäkuuta • Näytä käännös

Omavaraisuushaastefire, 2021.

Kukkuva, K-M. 2021.

 lapsivesihana • Seuraa

Rikas **Köyhä** **Keskiluokka**

Työtön **Opiskelija**

Finessaa edelleen ilmaista viikkorahaa porukoilt ja omistaa vitun ison pään :D

👍 🗨️ 📍 🏷️

tampererotanmeemipaivakirja ja muut tykkäävät
lapsivesihana Tää jos mikään on gängshit punk rockii

#memestagram #suomimeemit #rikas #köyhä
#työtön #opiskelija #keskiluokka #meemi
#meemipankki #meemimestarit #lapsivesihana #luu
3. elokuuta

← köyhyys

#köyhyys
Yli 1000 julkaisua

 koyhyys_ja_erviarvoisuus
elviira mervio

 koyhyysjaeriarvoisuus
Köyhyys

#köyhyyseiolehäpeä
Alle 100 julkaisua

 alkomaholist
köyhyys on tarttuva tauti

#köyhyysonkurjaa
Alle 100 julkaisua

#koyhyys
Alle 100 julkaisua

#köyhyysraja
Alle 100 julkaisua

#köyhyysiski
Alle 100 julkaisua

Lapsivesihana, 2021.

← sade.puusa

 129 **1 289** **787**
Julkaisut Seuraajat Seurataan

Säde / Äkänen köyhä
Yrittäjä
Köyhä sisältö 🏳️ she/her
Kismittää: Eriarvoisuus
Kiinnostaa: Räntit, vitsailu ja valokuvaus
Pääpöhisijä @studiokupu
studiokupu.fi/galleria/puusa

Puusa, S. 2021

← vihaajaperunaa

 91 **703** **1 025**
Julkaisut Seuraajat Seurataan

köyhä vegaani
Halpaa, helppoa, hyvää ja paljon. Siihen pyritään.
Joskus retkiruokaa, joskus mättöruokaa, useimmiten
sotkuruokaa koska sotku best.
(they/them) 🏳️

Seuraa Viesti

Vihaajaperunaa, 2021.

← kouhamuusu 🔔 ⋮

13 Julkaisut 119 Seuraajat 44 Seurataan

Muuan köyhä

- pienituloisuus
- ruoka
- muunsukupuolisuus

Heinäkuun päiväbudjetiksi osui 1.90€. Halusin alkaa kuvata vähän köyhän arkea. Ruokajuttuja ja muutakin.

Kouhamuusu, 2021.

 sarkasmiiida • Seuraa

👍 💬 📌

markustakanen ja muut tykkäävät sarkasmiiida tää tarra on tehty mulle. #osuva #mood #köyhä #aina

2. elokuuta

Niemi, I. 2021

 heidipii • Seuraa
Helsinki

👍 💬 📌

80 tykkää tästä

heidipii Kehittyvät maat nousevat vain koulutuksella, sanoo kehitysmaatutkija Liisa Laakso.

Hänen mukaansa koulutukseen ja tasa-arvoon on pakko panostaa, jotta Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan kapuaminen köyhyydestä, nälästä ja muusta ahdingosta mahdollistuisi.

#portrait #photography #kehitysapu #kehitysmaat #maailma #köyhyys #koulutus #nälänhätä #tasaarvo #helsinginsanomat

18. elokuuta

Piironen, H. 2021

kouhamuus

astraaaliastia ja muut tykkäävät

kouhamuus 1/2 Sv. Puhetta painosta. Huomasin, että näiden parin kuukauden aikana, jotka olen ollut erityisen tiukilla, painoni on noussut pari kolme kiloa. Se ei haittaa, ruumiinkokoon liittyvät ihanteet ovat perseestä ja joutaisivat poltettavaksi, mutta painonmuutos herätti ajattelemaan köyhyyden ja ruumiinkoon suhdetta niin omalla kohdalla kuin yleisemmin.

Painonnousuni johtuu yksiselitteisesti erityisen tiukan tilanteen pakottamasta muutoksesta ruokavalioon. Siinä, missä on pienituloisuudestani huolimatta yleensä ollut vihanneksia, hedelmiä ja marjoja, sekä lihattomaan ruokavalioon sopivia proteiineja, on nyt ollut perunaa ja pastaa. Ruoka on usein yksipuolista, tasaista ja tylsää. Se vaikuttaa kaikkeen, niin ruoan kalorimäärään, omaan vireystilaan, kuin kylläisyydentunteeseen. Voisi ajatella, että ankeaa, yksipuolisen tuntuista ruokaa ei tulisi syötyä kovin paljon, mutta itse asiassa asia on päinvastoin. Kylläisyydentunteeseen vaikuttaa moni asia, ja eräs niistä on ruoan rakenne ja maukkaus. Jos ruoassa on pureskeitavaa, ei käytännössä vaihtelevia koostumuksia, ja ruoka kulkee suun läpi hitaasti, keho tuottaa nopeammin kokemuksen kylläisyydestä. Tästä syystä esim. sinänsä terveelliset keitot eivät useinkaan täytä tai paljon pidä nälkää. Pehmeää ja tasaisen makuista makaronimössöä tai perunaa ja ruskeaa kastiketta tai janssoninkiusausta yms. niin ikään kuluu suhteessa paljon ennen kuin olo on kylläinen, ja itse asiassa ainakin omalla kohdalla tarve jatkaa syömistä jatkuu tuon tyyppisillä ruoilla vielä tovin vatsan tuntuessa täydeltä. Proteiini ja kuidut pitävät hyvin nälkää, ja tiukan budjetin ruoista niitä löytyy usein vähän ja yksipuolisesti. Mausteinen/tulinen ruoka täyttää nopeammin, mutta vaihtoehdot ovat helposti aika rajalliset. Lisäksi enimmäkseen hiilihydraateista koostuva ruoka vaikuttaa ainakin minulla paljon vireystilaan, ja olo aika nuupahtaneena tulee luonnostaan liikuttua vähemmän. Ja tietysti, kuten sanoin, vihannekset ylipäätään jäävät vähälle, ja niiden tilalla on jotain muuta. Köyhiä jaksetaan aina muistuttaa juuresten edullisuudesta. Voin vakuuttaa, että olen syönyt mm. porkkanaa ja punajuurta kaikissa kuviteltavissa muodoissa, ja jos joku tulisi

kouhamuus 2//2 päin naamaa

puhumaan minulle niiden terveellisyydestä ja "pelkästä kekseliäisyydestä", tekisi vakavasti mieli vetää turpaan.

Köyhyys aiheuttaa lihavuutta, ja valitettavasti lihavuuteen liittyy paljon samantyyppisiä vihamielisiä asenteita ja mielokuvia, kuin köyhyyteen. Puhetta laiskuudesta, välinpitämättömyydestä, itsekurin puutteesta, tyhmyydestä, taakasta yhteiskunnalle ja sitten tietysti ne käsitykset siitä, mikä on kaunista. Paitsi että se on virheellistä, häpäisevää ja toiseuttavaa, se myös sulkee ihmisiä koteihinsa vaarallisissa määrin. Minua itseäni vaihteleva ruumiinkoko ei haittaa, koska olen perehtynyt aiheeseen jonkin verran ajattelen eri kehojen hyväksyntää syvästi eettisenä kysymyksenä, mutta tiedän kyllä, miten paljon kärsimystä asiaan monilla liittyy.

Terveystyö puhuttaessa lihava on tietysti usein terve siinä missä hoikkakin, ja laajemmin kansanterveydestä ja siihen liittyvistä kustannuksista puhuminen yksilölle hänen ruumiinkokonsa perusteella on pelkkää kusipäisyyttä. Jos jollakulla sattuu olemaan lihavuuteen yhteydessä oleva sairaus tai nyrjähtänyt nivel, hän ei ole sen perusteella tilivelvollinen sen enempää omasta terveystyöstään kuin kansanterveydestä niille, joita verojen maksaminen harmittaa. Mutta kun puhutaan lihavuudesta laajemmin yhteiskunnallisena asiana, uskon, että yksi tärkeä keino terveyden lisäämiseen olisi riittävä perusturvan taso. Todennäköisesti jokainen, jonka ruokavalio koostuu miten-saan-tämän-pastan/perunan/riisin-riittämään-mahdollisimman-pitkälle-ratkaisuista, korvaisi kotona ja eväissä mielellään osan makaronilaatikosta ja satunnaisen espanjalaisen tomaatin terveellisemmällä vaihtoehdolla, kävisi silloin tällöin lounasbuffetissä, ja ostaisi edes kerran kuussa vaikka Prisman keittiöpisteeltä caesar-salaatin. #köyhyys#pienituloisuus#pienituloisenp äivät#köyhäkinsyö#lihavuus

18 vko 1 tykkäys Vastaa

Kouhamuus, 2021

misacase ja muut tykkäävät

hsarkkinen Perusturvan taso on Suomessa liian alhainen, todetaan jälleen, tällä kertaa Amnestyn ja Ihmisoikeusliiton tänään julkaisemassa raportissa. Kävin keskustelemassa aiheesta telkkarissa ja radiossa ja osallistuin raportin julkaisuutaisuuteen. Nostin esille, että tarvitsemme ylivaalikautisen sitoutumisen perusturvan tason merkittävään korottamiseen.

Perusturvaan kuuluvat esimerkiksi vähimmäismääräiset työttömyysetuudet, sairauspäivärahat ja perhe-etuudet. Moni perusturvan saaja saa lisäksi toimeentulotukea, mutta silti käytettävät varat jäävät monella liian pieniksi ja arjesta selviytyminen on kamppailua toimeentulosta. Riittävä perusturva vähentäisi pitkäaikaisen toimeentulotuen tarvetta. Pienituloisten tilanteeseen vaikuttavat sosiaaliturvan tason lisäksi myös menot, kuten asumisen hinta ja palvelumaksut. Tarvitsemme ylivaalikautisen sitoutumisen perusturvan tason merkittävään korottamiseen. Lisäksi tarvitsemme nykyistä kattavamman ja joustavamman sosiaaliturvajärjestelmän, joka varmistaa, että jokainen saa hänelle kuuluvat etuudet ja jossa ei synny välinputoamistilanteita. Tätä valmistellaan sosiaaliturvaudistuksessa.

Nykyinen hallitus on aloittanut perusturvan vahvistamisen ja korottanut etuuksia. Hallitus on alentanut sotemaksuja ja säättänyt toisen asteen opinnot maksuttomiksi.

Perusturvan parantaminen on miljardiluokan kysymys ja kytköksissä veropolitiikan oikeudenmukaisuuteen sekä hyvinvointivaltion rahoituspohjaan.

Riittävä perusturva ei saavuteta yhdessä vaalikaudessa, mutta sen ratkaiseminen on mahdollista ja kiinni poliittisesta tahdosta. Sosiaaliturvan riittävyttä ei pidä tarkastella ainoastaan työllisyyspoliittisena kysymyksenä, vaan myös perus- ja ihmisoikeusasiaina.

Katso keskustelu aiheesta Ylen aamussa [#perusturva](https://areena.yle.fi/1-50926840?#perusturva) [#sosiaaliturva](https://areena.yle.fi/1-50926840?#sosiaaliturva) [#koyhyys](https://areena.yle.fi/1-50926840?#koyhyys) [#toimeentulo](https://areena.yle.fi/1-50926840?#toimeentulo) [#politiikka](https://areena.yle.fi/1-50926840?#politiikka) [#hallitus](https://areena.yle.fi/1-50926840?#hallitus) [#vasemmisto](https://areena.yle.fi/1-50926840?#vasemmisto)

Sarkkinen, H. 2021

emili.ay ja muut tykkäävät

iirissuomela Tampereen uusi kaupunginvaltuusto aloittaa työnsä tänään! On upeaa päästä tekemään töitä kestävämmän Tampereen eteen osana vihreää valtuustoryhmää ❤️ Maskien, turvavälien ja tarkkojen koronaohjeiden avulla pääsemme kokoustamaan kasvokkain Tampere-talolla, kun valtuusto kokoontuu nyt ensimmäistä kertaa.

Seuraavan neljän vuoden tavoitteena on edistää yhdenvertaisuutta torjua köyhyyttä panostaa koulutukseen tehdä Tampereesta hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Näin olemme päättäneet tehdä viime viikolla julkaistun pormestariohjelman myötä. Työtä on siis paljon erityisesti ilmastotoimien osalta - alku vaikuttaa onneksi lupaavalta!

Viime päivinä monet ovat kertoneet uusista luottamustoimistaan. Itse päätin, että tahdon antaa tilaa uusille tekijöille sekä valtuutetuille, jotka eivät ole kansanedustajia. Siksi en hakenut jatkoa valtuuston varapuheenjohtajana vaan toimin tällä kaudella rivivaltuutettuna. Se on minulle juuri sopiva rooli - aion keskittyä jatkossa valtuustoryhmän työn tukemiseen sekä paikallisen ja valtakunnallisen politiikan välisen yhteistyön tiivistämiseen 🤝

Onnea kaikille uusissa tehtävissä aloittaville niin Tampereella kuin muualla Suomessa! Olen todella innoissani enkä malta odottaa, että pääsen tutustumaan uusiin valtuutettuihin ❤️

[#trevaluusto](#) [# tampere](#) [#vihreät](#) [# tampereenvihreät](#) [#politiikka](#) [#eduskunta](#) [#ilmastokriisi](#) [#ilmastonmuutos](#) [#yhdenvertaisuus](#) [#koulutus](#) [#köyhyys](#)

Suomela, I. 2021

Lähdeluettelo, liite 2

Munkkiniemen diakonia, a. (17.8.2021) *Karjalanpiirakkatempaus Munkkiniemen kirkolla Yhteisvastuun 2021 hyväksi*. [Instagram-julkaisu]. <https://www.instagram.com/p/CSqvb2RtyAq/>

Munkkiniemen diakonia, b. (17.8.2021) *Tuoreet ja herkulliset piirakat suurella sydämellä valmistettuna*. [Instagram-julkaisu]. <https://www.instagram.com/p/CSq7RZ4tW2W/>

Omavaraisuushaastefire. (5.8.2021) *Haluatko miljonääriksi? Lopeta lottoaminen ja lue päivän tekstini*. [Instagram-julkaisu]. <https://www.instagram.com/p/CSMf4fxtO2i/>

Kukkuva, K-M. (18.7.2021) *#guess #livingthelife #köyhyysraja* [Instagram-julkaisu]. <https://www.instagram.com/p/CReJhcYpPkF/>

Lapsivesihana. (18.7.2021) *Tää jos mikään on gängshit punk rockii* [Instagram-julkaisu].

Puusa, S. (i.a.) Säde [Instagram-profiili]. Saatavilla 10.8.2021 <https://www.instagram.com/sade.puusa/>

Vihaajaperunaa. (i.a.) köyhä vegaani [Instagram-profiili]. Saatavilla 10.8.2021 <https://www.instagram.com/vihaajaperunaa/>

Kouhamuus. (i.a.) Muuan köyhä. [Instagram-profiili]. Saatavilla 10.8.2021 <https://www.instagram.com/kouhamuus/>

Niemi, I. (2.8.2021) Iida Niemi [Instagram-profiili]. Saatavilla 10.8.2021 https://www.instagram.com/sarkasmi_iida/

Piironen, H. (18.8.2021) *Kehitysmaat nousevat vain koulutuksella, sanoo kehitysmaatutkija Liisa Laakso*. [Instagram-julkaisu]. <https://www.instagram.com/p/CSuVleotOzL/>

Kouhamuus. (2.9.2021) *Puhetta painosta*. [Instagram-julkaisu]. https://www.instagram.com/p/CTS_LH7NySG/

Hanna Sarkkinen. (31.8.2021) *Perusturvan taso on Suomessa liian alhainen, todetaan jälleen...* [Instagram-julkaisu]. <https://www.instagram.com/p/CTPvc6tNTXO/>

Iiris Suomela. (16.8.2021) *Tampereen uusi kaupunginvaltuusto aloittaa työnsä tänään!* [Instagram-julkaisu]. <https://www.instagram.com/p/CS08VxRNBxs/>

LIITE 3 Haastattelukirje

Hei!

Olemme kolme diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijaa Mirka Mourujärvi, Tuulia Ristikari ja Salla Ruotsalo. Teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Hope ry:n kanssa. Haluamme selvittää heille arjen kokemuksia lapsiperheköyhyydestä sekä avun perillemenosta. Kaikki kerätty tieto tullaan käsittelemään luottamuksellisesti ja kokemusten anonymiteetin säilyttäen. Jos teillä on hetki aikaa, olisimme kiitollisia mielipiteestänne ja mukana olostanne. Se voi auttaa myös tulevia avun tarvitsijoita.

Haastattelu tapahtuu valintanne mukaan joko netin tai puhelimen välityksellä. Ajankohta voidaan sopia välille 27.9.-2.10; tarvittaessa voimme miettiä myös muun ajan. Mukana oloon tulisi varata noin puoli tuntia aikaa. Haastattelun teemoina olisivat köyhyyden vaikutus arkeen, ympäristön sekä median asenteet, korona-ajan vaikutus, Hope ry:n apu ja omat kokemukset. Jos haluatte valmistautua etukäteen, näitä teemoja voi käydä lyhyesti läpi perheen kanssa. Haastattelu ei kuitenkaan vaadi etukäteisvalmistautumista.

Mukaan voitte ilmoittautua Hope ry:n yhteyshenkilölle Nimi Nminen (puh. nro). Halutessanne voitte kysyä lisätietoa tutkimuksesta myös sähköpostitse osoitteesta tuulia.ristikari@student.diak.fi .

Kokemuksenne ovat arvokkaita. Kiitos ajastanne.

Mirka Mourujärvi, Tuulia Ristikari ja Salla Ruotsalo

The logo for Diak, consisting of the word "Diak" in a bold, purple, sans-serif font.

LIITE 4 Haastattelun teemat

Haastattelun teemoina olivat köyhyyden vaikutus arkeen, ympäristön sekä median asenteet, korona-ajan vaikutus, Hope ry:n apu ja omat kokemukset.

- Perheenjäsenten nimet (etunimet)
- Lasten iät
- Perhemuoto (ydin/uusio/yksinhuoltaja)
- Vanhempien toimeentulo (töissä/eläke/sairasloma/opiskelu/kotona lapsen kanssa)

Teema 1: Köyhyyden vaikutus arkeen

- Mietitkö kaupassa ostosten hintaa/mihin on varaa?
- Onko lasten harrastuksia joutunut miettimään rahan kannalta?
- Pitääkö säännöstellä kulkemista (esim. onko mahdollista ottaa työpaikka kauempaa, käynnit mummolassa, harrastuksissa tai kavereilla) varallisuuden takia?

Teema 2: Ympäristön ja median asenteet

- Näetkö median köyhyydskeskustelun todenmukaisena?
- Mitä haluaisit ihmisten tietävän köyhyydestä?
- Mitä aiheita haluaisit nostaa keskusteluun? Entä mitä haluaisit vältettävän?
- Pystytkö lukemaan keskusteluita, vai selaatko mieluummin ohi?
- Vaikuttaako käyty mediakeskustelu mielialaasi? Onko se leimaavaa?
- Reagoivatko lapset mediassa käytävään (köyhyys)keskusteluun?

Teema 3: Korona-ajan vaikutus

- Miten korona on vaikuttanut elämäänne?
- Onko sen myötä tullut esiin jotain positiivista?
- Oletteko kuulleet diakonia-avusta?

Teema 4: Hope ry:n apu

- Millaista apua olette saaneet?
- Miten se on vaikuttanut elämänlaatuunne?
- Oletteko kuulleet diakonia-avusta?

Teema 5: Omat kokemukset

- Onko joku yrittänyt neuvoa miten tulla toimeen? Voit kertoa esimerkkejä.
- Voisitko itse julkaista sosiaalisessa mediassa käyttäen #köyhyys tai #köyhä?
- Voisitko osallistua keskusteluun köyhyydestä/lapsiperheköyhyydestä?